

UCHWAŁA NR 1308/LXXVI/2024
RADY MIASTA RYBNIKA

z dnia 21 marca 2024 r.

**w sprawie przyjęcia informacji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego
w Rybniku o stanie bezpieczeństwa sanitarnego miasta Rybnika w 2023 roku**

Na podstawie art. 18 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.), w związku z art. 92 ust.1 pkt.1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 107) oraz art. 12a ust. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 338 ze zm.),

na wniosek Prezydenta Miasta, po zaopiniowaniu przez Komisję Samorządu
i Bezpieczeństwa,

Rada Miasta Rybnika

uchwała:

§ 1. Przyjąć informację Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rybniku o stanie bezpieczeństwa sanitarnego miasta Rybnika w 2023 roku, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

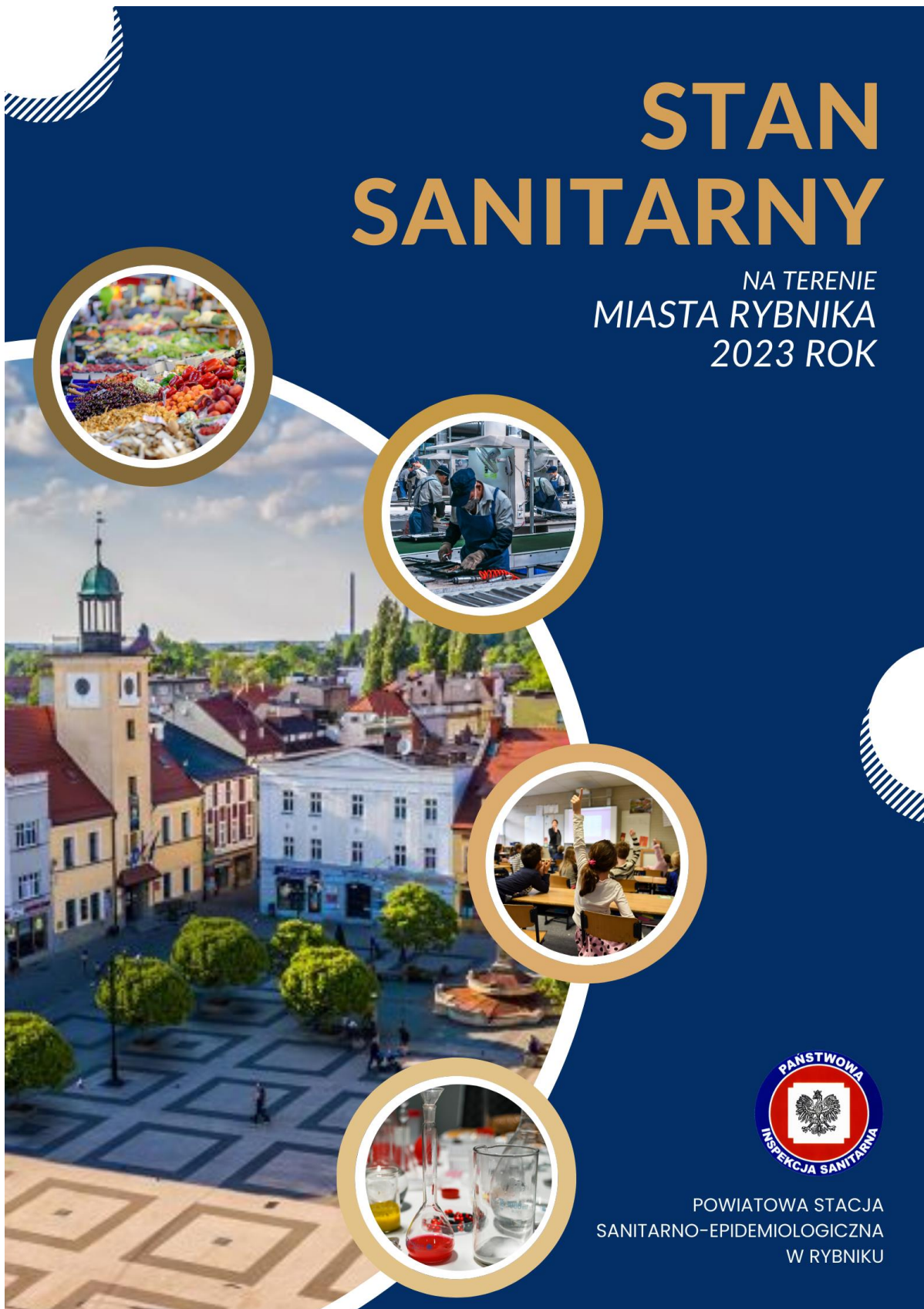
§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miasta

Krzysztof Szafraniec

STAN SANITARNY

NA TERENIE
MIASTA RYBNIKA
2023 ROK

SPIS TREŚCI:

STRONA:

❖ Działania w ramach bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego	4
❖ Zapobieganie oraz zwalczanie zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.....	6
❖ Szczepienia ochronne	8
❖ Stan sanitarny w podmiotach wykonujących działalność leczniczą	12
❖ Bezpieczeństwo wody	14
❖ Stan sanitarny urządzeń i obiektów użyteczności publicznej	21
❖ Bezpieczeństwo żywności	25
❖ Warunki higieniczno-sanitarne placówek oświatowych, wychowawczych i wypoczynku	41
❖ Nadzór nad warunkami higieny pracy	48
❖ Nadzór nad chemikaliami	53
❖ Choroby zawodowe	57
❖ Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	58
❖ Promocja zdrowia i komunikacja społeczna	62

Szanowni Państwo,

W 2023r. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rybniku posiadała w ewidencji ogółem 4715 obiektów nadzorowanych, z czego 54% obiektów zlokalizowanych było na terenie Miasta Rybnika, 25% na terenie Miasta Żory i 21 % na terenie powiatu rybnickiego. Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rybniku ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego nad bezpieczeństwem żywności, wody pitnej jak również kąpielisk, środkami zastępczymi, kosmetykami, higieną środowiska, higieną pracy, higieną nauczania i wychowania, produktami biobójczymi i chemikaliami, przeprowadzili ogółem 4405 kontroli sanitarnych na terenie nadzorowanym tj. : na terenie miasta Rybnika, miasta Żory oraz powiatu rybnickiego. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku wydał ogółem 2303 decyzji administracyjnych, w tym 1130 decyzji merytorycznych i 1173 decyzji płatniczych. Nałożono 141 mandatów karnych na kwotę 27550,00 złotych. Przeprowadzono 7539 wywiadów epidemiologicznych w związku ze zgłoszonymi chorobami zakaźnymi. Wykonano 4553 badań, na które złożyło się 1166 oznaczeń chemicznych, 4910 oznaczeń fizycznych oraz 1599 mikrobiologicznych. Ponadto pobrano do badań ogółem 7563 próbek (w tym próbek wody, żywności, kosmetyków i badań na nosicielstwo). Równocześnie prowadzono i koordynowano programy zdrowotne, podejmowano działania w zakresie promocji zdrowia we współpracy z innymi instytucjami i służbami publicznymi oraz prowadzono media społecznościowe.

Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 14 czerwca 2023 r. (Dz. U. 2023, poz. 1118) na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej z dniem 1 lipca 2023 r. został odwołany stan zagrożenia epidemicznego w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2.

Powiatowa Stacja Sanitarno -Epidemiologiczna w Rybniku i Regionalne Towarzystwo Oświaty Zdrowotnej w Rybniku przy współudziale Miasta Rybnika, Komendy Miejskiej Policji w Rybniku, Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej w Rybniku oraz Dyrekcji Zabytkowej Kopalni Ignacy w Rybniku w 2023 roku zorganizowała konferencję p.t: **"Życie jest warte tego aby przeżyć je w zdrowiu i w trzeźwości"**. Konferencja skierowana była do przedstawicieli jednostek samorządowych, pedagogów szkolnych, nauczycieli, pracowników socjalnych, pielęgniarek szkolnych, pracowników pomocy społecznej, kuratorów, prokuratorów, policji, straży miejskiej oraz rodziców i opiekunów chcących rozszerzyć swoją wiedzę na temat skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych, a także ograniczenie ich stosowania.

dr inż. Michał Dudek

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Rybniku

Przedstawiona ocena stanu sanitarnego została sporządzona na podstawie danych statystycznych (MZ), prowadzonych przez PSSE w Rybniku, stan na dzień 31.12.2023r.

DZIAŁANIA W RAMACH BIEŻĄCEGO I ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

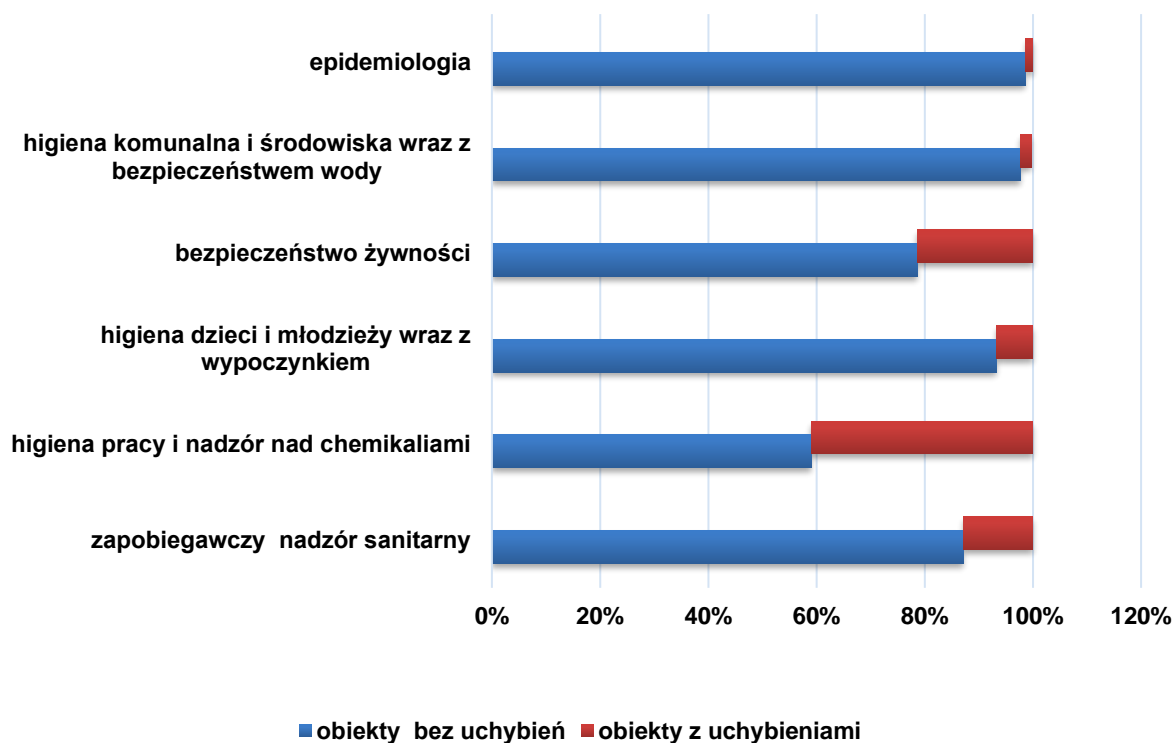
W 2023r. pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarni-Epidemiologicznej w Rybniku znajdowało się **2538** obiektów zlokalizowanych na terenie Miasta Rybnika o **46** obiektów mniej niż w roku 2022. Skontrolowano ogółem **1237** obiektów, w **202** obiektach stwierdzono nieprawidłowości. Przeprowadzono ogółem **1649** (w tym **19 kontroli granicznych**) kontroli i wizytacji sanitarnych w związku z prowadzonym bieżącym i zapobiegawczym nadzorem sanitarnym na terenie miasta Rybnika. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku wydał ogółem **1055** decyzji administracyjnych. Nałożono **74** mandaty na kwotę **15.100,00zł**.

Działania kontrolno-represyjne w zakresie bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w latach 2021-2023

Rok	2021	2022	2023
Działania			
Liczba obiektów w ewidencji	2576	2584	2538
Liczba obiektów skontrolowanych	872	1020	1237
Liczba obiektów z nieprawidłowościami	99	158	202
(%)	(11,4%)	(15,5%)	(16,6%)
Liczba kontroli/wizytacji	1176	1377	1649
Liczba wydanych decyzji administracyjnych	746	917	1055
Liczba nałożonych mandatów	46	73	74
Liczba nałożonych kar pieniężnych	5	1	0

W 2023 roku odnotowano wzrost stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie nadzoru nad warunkami higieny pracy w środowisku pracy i nadzoru nad chemikaliami, tj. w **41%** skontrolowanych obiektach (w 2022r. - 35.4%) oraz w zakresie nadzoru nad bezpieczeństwem żywności tj. w **21,4%** skontrolowanych obiektów(w 2022r. – 22,9%). Odnotowano natomiast spadek obiektów z nieprawidłowościami w ramach nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi w placówkach oświatowych tj. w **8,6%** skontrolowanych placówek (w 2022r. – 10,6%).

Odsetek skontrolowanych obiektów ze stwierdzonymi uchybieniami w 2023 roku w poszczególnych pionach nadzoru sanitarnego

ZAPOBIEGANIE ORAZ ZWALACZANIE ZAKAŻEŃ I CHOROBY ZAKAŻNYCH U LUDZI

Zachorowania na choroby zakaźne, zakażenia, zatrucia na terenie miasta Rybnika w roku 2023.

Ogółem odnotowano 2997 zachorowań na choroby zakaźne.

Lp.	Jednostka chorobowa	2023 r. Liczba zachorowań/ hospitalizacji	2022 r. Liczba zachorowań/ hospitalizacji	Odnotowano w 2023r ↑ ↓ ↔
1	Salmoneloza - zatrucie pokarmowe	10/7	6/3	↑
2	Salmoneloza- posocznica i inne zakażenia pozajelitowe	4/4	0	↑
3	Salmoneloza- inne zakażenia pozajelitowe	1/0	0	↑
4	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe (ogółem) w tym wywołane przez <i>Clostridium difficile</i>	39/38	56/54	↓
5	Wirusowe zakażenia jelitowe (ogółem)	77/73	156/151	↓
6	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	45/34	61/50	↓
7	Legioneloza	0	1/1	↓
8	Łonica (szkarlatyna)	106/0	26/0	↑
9	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> , inwazyjna- róża	40/8	20/0	↑
10	Kiła	11/0	7/1	↑
11	Rzeżączka	0	2/0	↓
12	Borelioza	104/0	54/2	↑
13	Styczność i narażenie na wściekliznę- potrzeba szczepień	28	28	↔
14	Różyczka	4/4	0	↑
15	Ospa wietrzna	975/0	673/0	↑
16	Wirusowe zapalenie wątroby typu B	17/0	21/0	↓
17	Wirusowe zapalenie wątroby typu C	5/0	2/1	↑
18	Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)	3/0	6/0	↓
19	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> , inwazyjna	2/2	3/3	↓
20	Zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu (ogółem)	3/3	1/1	↑
21	AIDS	1/1	1/1	↔
22	HIV	4/1	2/1	↑
23	Gruźlica	14	26	↓
24	COVID-19	1276	7175	↓
25	Zakażenie wirusem RSV	10/4	-	-
26	Grypa potwierdzona wynikiem szybkiego testu antygenowego	132/0	-	-

W 2023r. w porównaniu do roku 2022 odnotowano:

- znaczny wzrost zachorowań na szkarlatynę (wzrost o 80 przypadków) oraz ospę (wzrost o 302 przypadki). Odnotowano również wzrost zgłoszonych zachorowań na różę o 20 przypadków,
- spadła liczba zgłoszonych zakażeń wywołanych wirusem SARS-CoV-2 o 5899 przypadków.

W związku z nowelizacją Programu Badań Statystycznych Statystyki Publicznej na 2023r. został zniesiony obowiązek składania przez placówki medyczne do Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawozdań MZ-55 „Tygodniowy, dzienny meldunek o zachorowaniach i podejrzeniach zachorowań na grypę”. Dane te były ujęte w latach ubiegłych jako Grypa (podejrzenia). Natomiast w związku ze zmianami w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 10 grudnia 2019 r. w sprawie zgłaszania podejrzeń i rozpoznań zakażeń, chorób zakaźnych oraz zgonów z ich powodu w marcu nałożono obowiązek przekazywania zgłoszeń dotyczących zakażenia wirusa RSV oraz grypy potwierdzonych dodatnim wynikiem szybkiego testu antygenowego do PSSE.

W 2023r. cztery osoby zostały zarejestrowane jako nosiciele pałeczek *Salmonella* (serotyp –*Salmonella enteritidis*).

Odnutowano 8 zgonów z powodu choroby zakaźnej, w tym 7 z powodu Covid-19 i 1 z powodu *Clostridium difficile*. Zgony dotyczyły osób w przedziale wiekowym między 59 a 88 lat.

W 2023 r. na terenie miasta Rybnik 57 osób zostało narażonych na wściekliznę, z tego 28 osób decyzją lekarza specjalisty zostało poddanych szczepieniu przeciw wściekliznie.

Ogniska epidemiczne

W 2023 r. wystąpiło 12 ognisk epidemicznych w podmiotach wykonujących działalność leczniczą. Ogniska odnotowano w

- SPZOZ Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym Nr 3 w Rybniku,
- Kliniknym Szpitalu Psychiatrycznym SPZOZ w Rybniku.

Zdecydowaną większość ognisk wywołał jeden czynnik - wirus SARS-CoV-2. Zgłoszono również 2 ogniska wywołane przez *Klebsiellę pneumoniae* oraz 2 wywołane przez świerzbowiec ludzki.

W ogniskach zachorowało 99 pacjentów oraz 1 osoba z personelu szpitala.

Szpitale stosowały się do procedur, zaleceń oraz szybko podejmowały czynności mające na celu przecięcie drogi szerzenia się zakażenia.

Ogniska choroby przenoszonej drogą pokarmową

W 2023r. na terenie miasta Rybnika nie odnotowano ogniska choroby przenoszonej drogą pokarmową.

Szczepienia ochronne

W 2023 roku pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rybniku znajdowało się 37 punktów szczepień w podmiotach leczniczych. Przeprowadzono 34 kontrole sanitarne w zakresie dokumentacji i wykonywania szczepień ochronnych w 2 podmiotach lecznictwa zamkniętego oraz 32 podmiotach lecznictwa otwartego (2022 r. - 30 kontroli sanitarnych).

Corocznie opracowywana jest analiza stanu zaszczepienia populacji dzieci i młodzieży. Dokonuje się jej na podstawie danych uzyskanych ze sprawozdania rocznego ze szczepień ochronnych (MZ-54). Liczba kart uodpornienia dzieci i młodzieży poniżej 20 lat wg roku urodzenia (2023-2004) podlegających obowiązkowym szczepieniom ochronnym na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniach składanych przez punkty szczepień – 24697 (2022 r. - 25075).

Na nadzorowanym terenie odnotowano kolejny wzrost osób uchylających się od obowiązkowych szczepień ochronnych - na koniec roku 2023 punkty szczepień wykazały 457 nieszczepionych dzieci (2022 punkty szczepień wykazały 425 nieszczepionych dzieci). Najliczniejszą grupę osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych stanowią rodzice/opiekunowie prawni, którzy nie wskazują powodu nie wykonania szczepień. Inne przyczyny uchylania się od obowiązku

szczepień ochronnych to: odrębność kulturowa, religijna, etniczna, wpływ środowisk propagujących medycynę alternatywną, wpływ ruchów antyszczepionkowych, wcześniej NOP u osoby zobowiązanej. Obowiązek poddawania się szczepieniom ma w Polsce charakter powszechny i podlegają mu wszystkie osoby przebywające na terenie Polski. Podstawą prawną nałożenia obowiązku szczepień przeciw wybranym chorobom zakaźnym jest art. 5 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. *o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi*, który nakłada obowiązek poddawania się szczepieniom ochronnym na osoby przebywające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Zwolnione z tego obowiązku są osoby przebywające krócej niż 3 miesiące. W odniesieniu do osób nieposiadających zdolności do czynności prawnych (np. dzieci) odpowiedzialność za wypełnienie tego obowiązku ponosi osoba sprawująca nad tą osobą prawną pieczę (rodzic) albo jej opiekun faktyczny. Wykonanie obowiązku szczepień przez osoby zobowiązane do poddawania się szczepieniom (poddawania dzieci szczepieniom) jest zabezpieczone środkami egzekucji administracyjnej. Państwowy powiatowy inspektor sanitarny, jako organ administracji publicznej sprawujący nadzór nad realizacją szczepień ochronnych, jest uprawniony w trybie przewidzianym w przepisach ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. *o postępowaniu egzekucyjnym w administracji* (Dz. U. z 2022 r. poz. 479z późn. zm.) do żądania od osób zobowiązanych wykonania obowiązku szczepień – tj. jest prawnym wierzycielem tego obowiązku administracyjnego. Przepisy tej ustawy jednocześnie nakładają na organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej będące wierzycielami obowiązku szczepień ochronnych prawny obowiązek podejmowania wszelkich czynności zmierzających do zastosowania przewidzianych prawem środków egzekucyjnych w celu nakłonienia osoby uchylającej się od wykonania obowiązku szczepień ochronnych. Organem egzekucyjnym właściwym w sprawie prowadzenia egzekucji obowiązku szczepień jest wojewoda, do którego kierowane są przez państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych wnioski o wszczęcie egzekucji administracyjnej jego wykonania. Skierowanie wniosku do wojewody o egzekucję administracyjną obowiązku szczepień jest poprzedzone wystosowaniem do osoby uchylającej się upomnienia, zawierającego wezwanie do wykonania obowiązku szczepień ochronnych z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę egzekucji administracyjnej, następnie sporządzeniem przez wierzyciela tzw. tytułu wykonawczego.

W 2023 roku do osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych wykazanych w kwartalnych sprawozdaniach z obowiązkowych szczepień ochronnych wg informacji zawartych w kartach uodpornienia, przechowywanych przez składającego sprawozdanie wysłano 40 pism przypominających o obowiązku przeprowadzenia zaległych szczepień oraz korzyściach wynikających z przeprowadzanych szczepień ochronnych oraz 4 upomnienia wzywające do wykonania obowiązkowych szczepień ochronnych.

Niepożądany odczyn poszczepienny (NOP)

Niepożądany Odczyn Poszczepienny (NOP) to każde zaburzenie stanu zdrowia związane ze szczepieniem, które wystąpiło w okresie 4 tygodni po podaniu szczepionki. Wyjątek stanowią NOP po szczepieniu przeciw gruźlicy, w których kryterium czasowe jest dłuższe. NOP może być wynikiem:

- problemów zdrowotnych przypadkowo występujących w tym samym czasie co szczepienie;
- indywidualnej reakcji organizmu osoby szczepionej na podanie szczepionki;
- nieprawidłowej techniki wykonania szczepienia;
- wady szczepionki wynikającej ze złego przechowywania.

W rejestrze Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych prowadzonym przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Rybniku w 2023 r. odnotowano 10 zgłoszonych przez lekarzy Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych (w 2022 r. odnotowano 8 NOP).

Wyniki analizy stanu zaszczepienia oraz dane dotyczące zgłaszanych Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych są corocznie publikowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie (NIZP-PZH-PIB) w biuletynie pt. „*Szczepienia Ochronne w Polsce*” za dany rok na stronie internetowej : www.pzh.gov.pl. Biuletyn jest podstawowym źródłem informacji o stanie uodpornienia populacji dzieci i młodzieży w Polsce.

Dystrybucja preparatów szczepionkowych i realizacja programów bezpłatnych szczepień

Powiatowe Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne odpowiadają za dystrybucję preparatów szczepionkowych do punktów szczepień – wydano 706 preparatów szczepionkowych (do punktów szczepień zlokalizowanych na terenie Rybnika, Żor i powiatu rybnickiego).

Od 1 czerwca 2023 roku Ministerstwo Zdrowia rozpoczęło realizację programu bezpłatnych szczepień przeciw HPV dziewcząt i chłopców w wieku 12-13 lat (szczepienia zalecane objęte finansowaniem publicznym). Program realizuje założenia i cele Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020-2030. Uzupełnia bezpłatny Program Szczepień Ochronnych dzieci i młodzieży o nowy zakres ochrony przed chorobami wywołanymi przez ludzki wirus brodawczaka (HPV). Minister Zdrowia wprowadzając szczepienie przeciw HPV rozszerza zakres ochrony przed rakiem szyjki macicy i innymi chorobami nowotworowymi związanymi z HPV. W 2023 roku bezpłatnymi szczepieniami objęte były roczniki 2010 i 2011. Szczepienia realizowane są dwoma bezpłatnie dostępnymi preparatami szczepionkowymi 2-walentną szczepionką Cervarix i 9-walentną szczepionką Gardasil 9.

W Rybniku do programu powszechnych szczepień przeciw HPV przystąpiło 5 punktów szczepień -Przychodni Podstawowej Opieki Zdrowotnej: NZOZ „PRO VITA” Rybnik, Byłych Więźniów Politycznych 3, „NOWINY” Rybnik, Orzepowicka 8d, NZOZ „AXIS” Rybnik, Górnośląska 140 B, NZOZ „SANUS” Rybnik, Komisji Edukacji Narodowej 27, AD MEDICO Przychodnia Lekarska Rybnik, Jankowicka 18.

Działania w ramach zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi

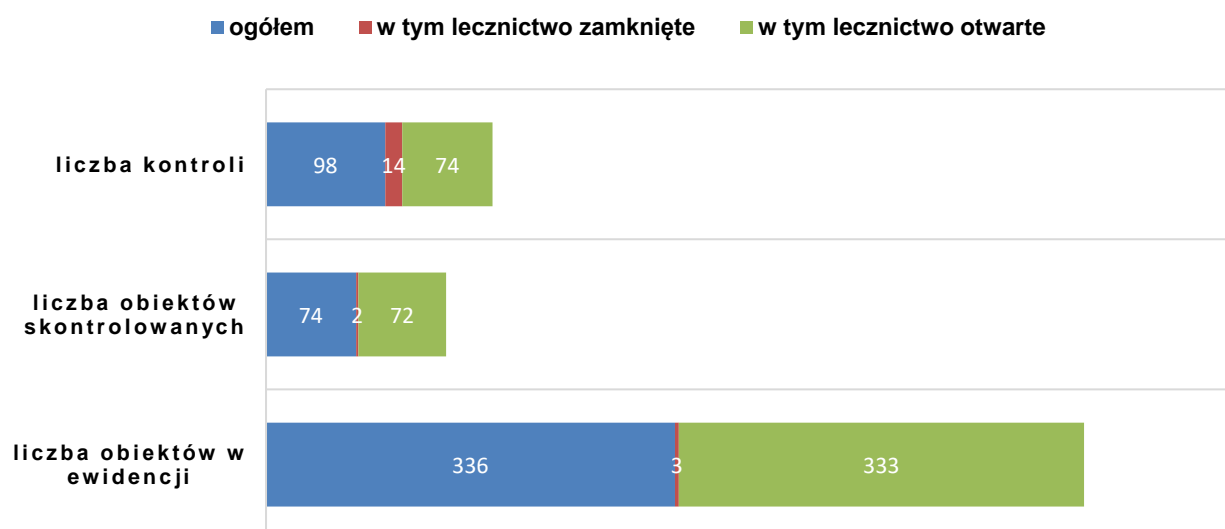
Rok	Liczba zgłoszeń zachorowań na choroby zakaźne	Liczba zachorowań na SARS-CoV-2	Liczba zgonów/ w tym SARS-CoV-2	Liczba nieszczepionych dzieci	Liczba zgłoszeń NOP
2019	4106	0	2/0	360	10/0
2020	6542	5867	142/142	391	8/0
2021	9962	9129	238/235	408	55/49
2022	8388	7175	86/83	425	8/4
2023	3014	1276	8/7	457	10/0

STAN SANITARNY W PODMIOTACH WYKONUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ

W 2023 roku w ewidencji podmiotów leczniczych zarejestrowano ogółem 336 obiektów na terenie Miasta Rybnika. Skontrolowano 74 obiektów i przeprowadzono ogółem 98 kontroli sanitarnych w zakresie nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne. W jednym obiekcie stwierdzono nieprawidłowości.

Rodzaj i ilość podmiotów leczniczych skontrolowanych w 2023 roku

Lecznictwo zamknięte

W 2023 roku ewidencji zarejestrowano 3 podmioty lecznicze zamknięte, w tym jeden szpital jednodniowy. Przeprowadzono ogółem 14 kontroli w 2 podmiotach leczniczych:

- 4 kontrole sanitarne,
- 1 kontrolę sprawdzającą,
- 2 kontrole zespołu ds. do spraw zakażeń szpitalnych,
- 7 kontroli w związku z wystąpieniem ognisk epidemicznych w oddziałach szpitalnych tj. w Klinicznym Szpitalu Psychiatrycznym SPOZOX w Rybniku oraz w SPZOZ Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym Nr 3 w Rybniku.

W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych stwierdzono:

- w Klinicznym Szpitalu Psychiatrycznym przeprowadzono generalny remont wraz z modernizacją Pawilonu IV, XX oraz Pawilonu – Oddziału Dziennego Psychiatrycznego. W Pawilonie III - Oddziału Psychiatrii Sądowej doprowadzono do prawidłowego stanu sanitarno-technicznego pomieszczenia higieniczno-sanitarne na parterze i pierwszym piętrze, w związku z wydaną decyzją Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rybniku. W sześciu Pawilonach dobudowano zewnętrzne windy umożliwiające m.in. transport chorych. Wyremontowano pomieszczenia higieniczno-sanitarne Pawilonu XVII – Oddziału Rehabilitacji Psychiatrycznej.
- w SPZOZ Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym Nr 3 w Rybniku, w Pawilonie nr 5 prowadzona jest kompleksowa wymiana instalacji wodno-kanalizacyjnej z wymianą rur wentylacyjnych oraz okien. W Oddziale Neonatologii oraz Traktu porodowego do końca 2023 r. zakończono generalny remont. Po modernizacji zmienił się układ pomieszczeń, wymieniono instalacje: sanitarne, klimatyzacji i wentylacji, elektryczne, gazów medycznych, zakupiono wyposażenie. W pomieszczeniach Poradni Specjalistycznych trwa malowanie ścian i sufitów – zakończenie prac przewidziano na I kwartał 2024 r. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano decyzję administracyjną.

Lecznictwo Otwarte – w tym praktyki zawodowe

W 2023 roku w ewidencji obiektów nadzorowanych na terenie miasta Rybnika zarejestrowano 333 obiekty.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego skontrolowano 72 podmioty lecznicze, ogółem przeprowadzono 74 kontroli w obiektach podmiotów leczniczych i praktykach zawodowych. W trakcie kontroli w szczególności sprawdzano stan sanitarny pomieszczeń i wyposażenia oraz realizację obowiązujących procedur zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych.

Stan sanitarno-higieniczny skontrolowanych obiektów w 2023 roku nie budził zastrzeżeń.

BEZPIECZEŃSTWO WODY

W 2023 r. w ramach nadzoru nad bezpieczeństwem wody przeprowadzono 44 kontrole sanitarnych, w wyniku których w 5 obiektach stwierdzono nieprawidłowości. Wydano ogółem 14 decyzji administracyjnych:

- ✓ 1 decyzje dot. oceny rocznej i półrocznej o jakości wody przeznaczonej do spożycia,
- ✓ 6 decyzji dot. oceny rocznej jakości wody na pływalni,
- ✓ 2 decyzje nakazujące dot. doprowadzenia jakości wody ciepłej w natryskach pod względem bakterii Legionella sp.
- ✓ 4 decyzje nakazujące dotyczące jakości ciepłej wody użytkowej w podmiotach leczniczych
- ✓ 1 decyzja nakazująca w Miejskim Domu Pomocy Społecznej.

Ponadto wydano 1 ocenę obszarową jakości wody przeznaczonej do spożycia oraz 4 oceny dotyczące jakości wody w kąpieliskach (w tym 2 oceny sezonowe i 2 oceny urzędowe). Wydano także 4 oceny jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na podstawie przedłożonych wyników

Woda przeznaczona do spożycia przez ludzi

Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę dla miasta są ujęcia powierzchniowe w Goczałkowicach, Dzieńkowicach i Czańcu. Pozostała część wody pochodzi z ujęć głębinowych własnych, zlokalizowanych w Rybniku-Stodołach, w Rybniku przy ul. Tęczowej oraz w Rybniku –Boguszowicach przy ul. Rajskiej.

W ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia dostarczano w 2023 r. na terenie miasta Rybnik ogółem średnio ok. 16,6 tys. m³/d wody tj. ok. 1,6 tys. m³/d wody więcej niż w 2022 r.

Na terenie miasta wyodrębnia się następujące strefy zaopatrzenia w wodę:

1. strefa zaopatrzenia w wodę zasilana ze stref "Goczałkowice" i „Mikołów” - 12934 m³/d.
2. strefa zaopatrzenia w wodę pochodzącą z ujęcia głębinowego w Rybniku - Stodołach - 1506 m³/d.
3. strefa zaopatrzenia w wodę pochodzącą z ujęcia głębinowego w Rybniku, przy ul. Tęczowej -1199 m³/d.

4. strefa zaopatrzenia w wodę pochodzącą z ujęcia głębinowego przy ul. Rajskiej- 950 m³/d.

Podmiotami realizującymi zbiorowe zaopatrzenie w wodę dla miasta Rybnika są:

- Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. 44-026 Katowice, ul. Wojewódzka 19 - producent i dostawca wody pochodzącej z ujęć powierzchniowych, zlokalizowanych poza terenem miasta,
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. 44-210 Rybnik, ul. Pod Lasem 62 (właściciel ujęć głębinowych w Rybniku przy ul. Tęczowej i przy ul. Rajskiej oraz dystrybutor w 97,5 % wody na terenie miasta),
- PGE Górnictwo Energetyka Konwencjonalna S.A. Oddział Elektrownia Rybnik, ul. Podmiejska, 44-207 Rybnik – właściciel ujęcia głębinowego w Rybniku-Stodołach,
- „HYDROINSTAL” Sp. z o.o. 44-253 Rybnik, ul. Jastrzębska 12 (dystrybutor pozostałych 2,5 % wody pochodzącej z ujęć powierzchniowych).

W ramach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, którą prowadziły w 2023 r. przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne i inne podmioty działające na terenie miasta Rybnika, tj. Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Rybniku, Hydroinstal Sp. z o.o. w Rybniku, PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. Oddział Elektrownia Rybnik, a także SP ZOZ WSS nr 3 w Rybniku, ul. Energetyków 46, PGG S.A KWK ROW Ruch Jankowice (posiadający indywidualne ujęcia wody) oraz Przedsiębiorstwo MARAT Sp. z o.o., ul. Brzezińska 8A, 44-203 Rybnik, zostały wykonane badania 148 próbek wody w zakresie monitoringu parametrów grupy A oraz 18 próbek w zakresie monitoringu parametrów grupy B. Próbkę w badanym zakresie spełniały obowiązujące wymagania dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, za wyjątkiem pojedynczych przypadków przekroczenia stężenia chloroformu. Wykazany wyżej przypadek zanieczyszczenia wody do spożycia nie stwarzały zagrożenia dla zdrowia ludzi, tym nie mniej wymagały podjęcia działań naprawczych. Wykonane w ramach kontroli wewnętrznej ponowne badania wykazywały poprawę jakości wody.

Natomiast w ramach własnego planu działania Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w 2023 r. wykonał badania 18 próbek wody z terenu miasta Rybnika i przeprowadził 8 kontroli sanitarnych w ramach przyjętego planu działania (w tym po działaniach naprawczych podejmowanych przez dostawcę wody). Próbkę w badanym zakresie spełniały obowiązujące wymagania dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, za wyjątkiem jednorazowego stwierdzenia w 3 próbkach wody pojedynczych bakterii grupy coli oraz nieprawidłowości zmiany w zakresie ogólnej liczby mikroorganizmów w 22±2°C. Wykluczona została obecność bakterii *Escherichia coli* oraz paciorkowców kałowych i podjęto natychmiastowe działania naprawcze. W związku z czym niezgodność nie stanowiła zagrożenia dla zdrowia konsumentów. Badania próbek pobranych podczas kontroli przeprowadzonej po działaniach naprawczych nie wykazały przekroczeń.

Przeprowadzono 2 interwencje dotyczące zabarwienia wody- interwencje bezzasadne.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku systematycznie otrzymywał informacje o wszelkich awariach wodociągowych na terenie miasta oraz powiadomienia o zamiarze odcięcia dostaw wody osobom fizycznym lub firmom w związku z nieregulowaniem rachunków za wodę, zawierające również, zgodnie z ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, informacje o udostępnieniu zastępczego punktu poboru wody.

Zarówno wyniki badań własnych wynikających z planu działania, o których mowa wyżej, jak i wyniki kontroli wewnętrznej przedsiębiorstw wod-kan i innych podmiotów, umieszczane były, jak co roku, w prowadzonej przez tut. organ bazie danych EXCEL WODA, służącej zarówno ich raportowaniu do Unii Europejskiej, jak i wykorzystywaniu do sporządzania bieżących sprawozdań, raportów czy ocen.

Odsetek kwestionowanych próbek wody do spożycia w latach 2020-2023

ROK	2020	2021	2022	2023
Liczba pobranych próbek wody	164	177	182	184
Odsetek próbek wody	3,6%	6,2%	4,9%	2,71%

W 2023 roku podobnie jak rok wcześniej konsumentom dostarczano wodę w ramach zbiorowego zaopatrzenia, zgodną z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Ciepła woda użytkowa

W 2023 roku kontynuowano zadanie polegające na pełnieniu nadzoru nad ciepłą wodą użytkową w zakresie obecności pałeczek Legionella sp. w budynkach zamieszkania zbiorowego. Pałeczki Legionella, jeśli występują w instalacji wody ciepłej, mogą spowodować u ludzi, szczególnie o obniżonej odporności, groźne zapalenie płuc lub tzw. gorączkę Pontiac.

Na terenie miasta Rybnika dokonano poboru ciepłej wody użytkowej w 10 obiektach, przeprowadzono 25 kontroli, pobrano 67 próbek, w tym:

- w 2 podmiotach leczniczych (szpitale): 15 kontroli, pobrano 41 próbek wody do badań laboratoryjnych,
- w 4 hotelach: 4 kontrole, pobrano 12 próbek wody do badań laboratoryjnych,
- w 1 domu dziecka: 1 kontrola, pobrano 2 próbki wody do badań laboratoryjnych,
- w 3 domach pomocy społecznej: 5 kontroli, pobrano 12 próbek wody do badań laboratoryjnych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli nieprawidłowości w zakresie skażenia wody bakteriami *Legionella sp.* stwierdzono w następujących obiektach:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Wojewódzki Szpital Specjalistyczny nr 3 w Rybniku, ul. Energetyków 46, 44-200 Rybnik.
- Kliniczny Szpital Psychiatryczny SP ZOZ w Rybniku, ul. Gliwicka 33, 44-201 Rybnik. Kontrole sprawdzające w.w. obiektach potwierdziły wykonanie obowiązków.

Woda na pływalniach

Jakość wody wykorzystywanej do kąpieli na terenie miasta Rybnika kontrolowana była na przestrzeni całego minionego roku w 4 pływalniach krytych (w tym pływalni w Zespole Szkół Budowlanych w Rybniku) oraz w sezonie letnim w 2 pływalniach odkrytych należących do MOSiR w Rybniku.

Zarządzający pływalniami zgodnie z harmonogramami na 2023r., uzgodnionymi z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Rybniku zbadali w akredytowanych laboratoriach 352 próbek wody :

- pływalnie kryte – 321 próbek,
- pływalnie odkryte - 31 próbek.

Z przeprowadzonej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rybniku analizy otrzymywanych na bieżąco od zarządzających pływalniami wyników badań pobieranych próbek wody wynika, iż badania wykonywane były zgodnie z przyjętymi harmonogramami, a uzyskane wyniki świadczyły o poprawnym funkcjonowaniu systemów uzdatniania. Nie mniej jednak nie oznacza to, że systemy te zawsze funkcjonowały bez problemów. Do najczęstszych zalicza się podwyższone wartości stężenia:

- ✓ chloru wolnego i związanego (nierzadko też wartość wolnego chloru była niższa od wymaganej),
- ✓ chloroformu,
- ✓ utlenialności nadmanganianowej,
- ✓ potencjału redox,
- ✓ odczynu,
- ✓ mętności,

- ✓ ogólnej liczby mikroorganizmów w 36°C i *Legionelli* sp.

W Zespole Szkół Budowlanych w Rybniku, stwierdzono wysokie skażenie ciepłej wody użytkowej bakteriami *Legionella* sp. w natryskach. W wyniku przekroczeń dopuszczalnej wartości liczby *Legionelli* sp. zarządca podjął niezwłocznie działania naprawcze. Na pływalni krytej Fundacji Elektrowni Rybnik, ul. Podmiejska 43, 44-207 Rybnik, stwierdzono punktowe skażenie ciepłej wody użytkowej (w jednym punkcie w stopniu średnim, w drugim w stopniu wysokim) bakteriami *Legionella* sp., zarządca podjął niezwłocznie działania naprawcze. W wyniku podjętych działań naprawczych na w.w. pływalniach stwierdzono usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

Również przypadku wystąpienia pozostałych nieprawidłowości zarządzający pływalniami w większości przypadków informowali o dokonanych działaniach naprawczych, a kolejne wyniki wskazywały poprawę funkcjonowania systemów uzdatniania wody.

W ramach nadzoru sanitarnego nad pływalniami tut. organ przeprowadził w 2023 roku kontrole 9 nadzorowanych pływalni, pobierając łącznie 48 próbek wody:

- dla pływalni krytych – 29 próbek,
- dla pływalni odkrytych – 19 próbek.

Stwierdzone przekroczenia dotyczyły następujących parametrów:

- ✓ potencjał redox,
- ✓ chlor wolny,
- ✓ chlor związany,
- ✓ odczyn,
- ✓ chloroformu,
- ✓ *Legionella* sp.

W wyniku przeprowadzonych przez przedstawicieli PPIS w Rybniku kontroli w zakresie wypełniania przez zarządców pływalni obowiązku informowania osób korzystających z pływalni o jakości wody stwierdzono, że we wszystkich przypadkach zamieszczano stosowny komunikat.

Woda w kąpieliskach i w miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli

Na terenie miasta Rybnika w 2023 r. funkcjonowały 2 kąpieliska : „Pniowiec” i „Kamień” (sezon kąpielowy 17.06.2023 r. - 04.09.2023 r.).

Przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego wykonano 1 kontrolę urzędową, w ramach której zostały pobrane próbki wody do badań laboratoryjnych oraz została dokonana ocena wizualna jakości wody w kąpielisku, ponadto upoważnieni przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rybniku w trakcie trwania sezonu, 4 razy pobierali próbki oraz dokonywali oceny wizualnej jakości wody w kąpielisku w ramach kontroli wewnętrznej, zgodnie z harmonogramem ustalonym z organizatorem kąpieliska.

Zapewnienie wysokiego poziomu ochrony wody w kąpieliskach jest możliwe poprzez ocenę realnych zagrożeń, analizę wskaźników mikrobiologicznych i przede wszystkim poprzez zarządzanie jakością wody w kąpieliskach przez: organizatora, wójta, burmistrza lub prezydenta miasta oraz organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, które pozwalają na wykrycie zanieczyszczeń stanowiących niebezpieczeństwo dla osób kąpiących się. Zgodnie z przepisami prawa krajowego środki zarządzania polegają na: określeniu i regularnej aktualizacji profilu wody w kąpielisku, określeniu harmonogramu kontroli wody, kontroli i ocenie jakości wody w kąpielisku, klasyfikowaniu jakości wody, określeniu oraz ocenie przyczyn zanieczyszczenia, które mogłyby mieć wpływ na wodę w kąpielisku oraz niekorzystnie wpływać na zdrowie kąpiących się, informowaniu społeczeństwa, w tym aktywne rozpowszechnianie i niezwłoczne udostępnianie informacji o klasyfikacji wody w kąpielisku oraz zakazie kąpieli przez oznakowanie kąpieliska, podejmowaniu działań mających na celu zapobieganie narażeniu kąpiących się na kontakt z czynnikami zagrażającymi ich życiu lub zdrowiu.

Wszystkie badania oraz oceny wizualne jakości wody, w trakcie trwania sezonu, pozwalały na stwierdzenie przydatności wody do kąpieli, z których oceny jakości wody w kąpielisku były przekazywane na bieżąco organizatorowi oraz Prezydentowi Miasta Rybnik, a także zamieszczane w ogólnopolskim Serwisie Kąpieliskowym.

Dokonano również oceny sezonowej i klasyfikacji jakości wody w kąpieliskach „Pniowiec” i „Kamień” po sezonie letnim 2023 r., klasyfikując jakość wody w kąpieliskach jako „doskonałą”, na podstawie wyników badań z 4 ostatnich sezonów kąpieliskowych.

W 2023 roku na terenie miasta Rybnik brak było miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli.

W *Serwisie kąpieliskowym* w trakcie trwania sezonu kąpielowego publikowane były m.in. na mapie Polski wszystkie wyznaczone kąpieliska, wraz z danymi o jakości wody w kąpieliskach, podstawowymi informacjami o ich lokalizacji i dostępnej infrastrukturze oraz danymi kontaktowymi do organizatorów kąpielisk.

Badania wody wykonywane przez Oddział Laboratoryjny PSSE w Rybniku

W 2023r. Oddział Laboratoryjny, w skład którego wchodzi : Sekcja Badań Mikrobiologicznych Higieny Komunalnej i Środowiska oraz Sekcja Badań Fizykochemicznych Higieny komunalnej i Środowiska, wykonał badania ogółem 153 prób w ramach nadzoru sanitarnego na terenie miasta Rybnika, w tym: 161 oznaczeń fizycznych, 165 oznaczeń chemicznych, 216 oznaczeń mikrobiologicznych.

Rodzaj wody - prób	Liczba prób	Liczba oznaczeń-fizycznych	Liczba oznaczeń-chemicznych	Liczba oznaczeń-mikrobiologicznych
Woda do spożycia	15	83	40	54
Pływalnie	66	78	124	83
Kąpieliska	4	0	0	8
Pluskadełko	1	0	1	4
Woda ciepła (Legionella sp.)	67	0	0	67

Oddział Laboratoryjny wykonuje również badania na zlecenie Klienta zewnętrznego w ramach: monitoringu prowadzonego przez podmioty zajmujące się produkcją i dystrybucją wody do spożycia; prowadzonego systemu HACCP; przydatności do spożycia wody wodociągowej oraz w studniach przydomowych; oceny jakości wody w kąpieliskach i miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli oraz inne zlecone przez Klienta. Ogółem przebadano 604 próbek wody Klienta zewnętrznego i wykonano: 1791 oznaczenia fizyczne, 931 oznaczeń chemicznych, 1893 oznaczeń mikrobiologicznych.

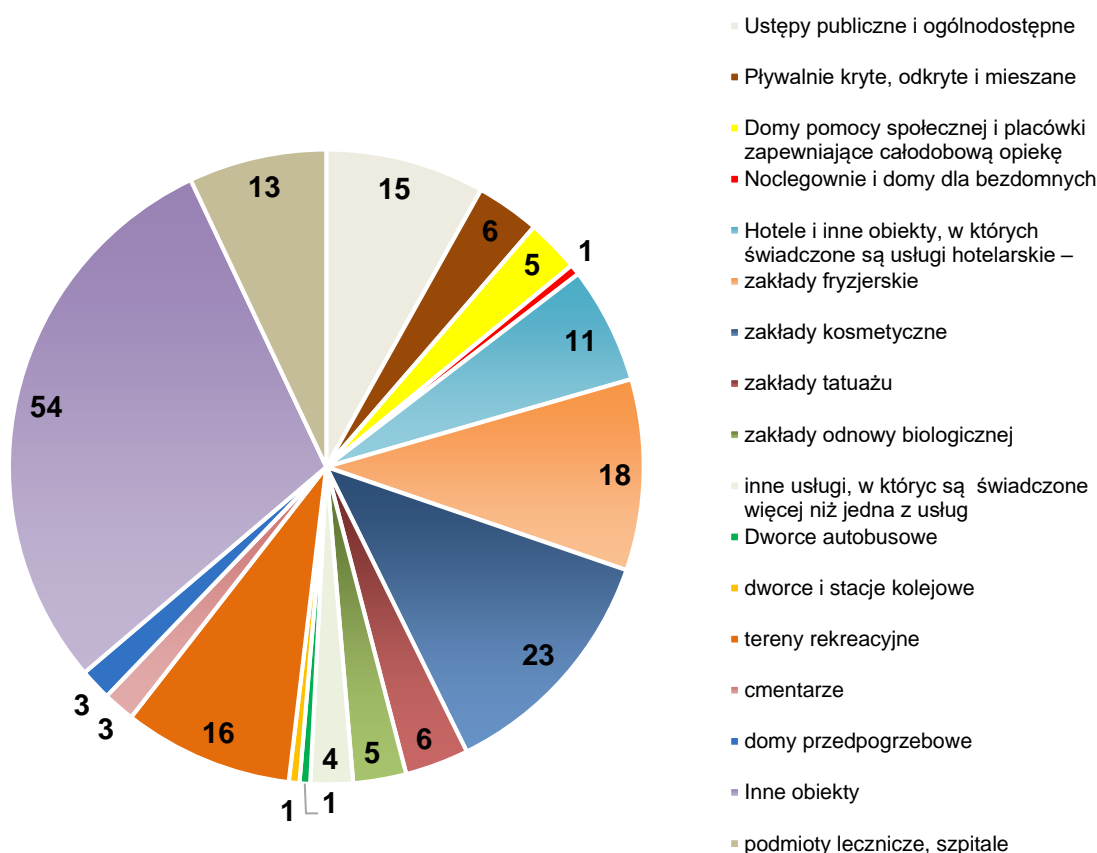
STAN SANITARNY URZĄDZEŃ I OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Pod nadzorem Sekcji HKiŚ w 2023 roku na terenie miasta Rybnika znajdowało się 636 obiektów. Skontrolowano 221 obiektów, w których przeprowadzono łącznie 253 kontrole sanitarne. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie złego stanu higieniczno-sanitarnego.

W 2023 r. na wniosek różnych podmiotów oraz osób fizycznych wydano:

- 22 decyzje dotyczących ekshumacji zwłok i szczątków ludzkich,
- 9 decyzji na wywóz szczątków ludzkich z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 22 postanowienia dotyczące warunków sprowadzenia zwłok i szczątków ludzkich do Polski,
- 4 opinii dotyczących warunków organizacji imprez masowych,
- 5 opinii sanitarnych, dotyczących m.in.: regulaminów utrzymania czystości i porządku na terenie miasta (2 opinie); 1 opinia sanitarna dotycząca kategoryzacji obiektu hotelarskiego; 1 opinia dotycząca kategoryzacji campingu; 1 opinia dotycząca spełnienia wymagań higieniczno-sanitarnych jakim powinny odpowiadać środki transportu do przewozu zwłok/ szczątków.

Liczba obiektów skontrolowanych w 2023 roku

Solaria

Kontrole solariów są prowadzone w zw. z przepisami Ustawy z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium i obejmowały m.in. zagadnienia takie jak:

- ✓ obowiązek całkowitego zakazu promocji i reklamy usług w zakresie udostępniania solarium,
- ✓ zakaz udostępniania solariów osobom nieletnim,
- ✓ obowiązek prawidłowego oznakowania dot. zakazu korzystania z solarium przez osoby niepełnoletnie oraz negatywnych skutków korzystania z solarium, o którym mowa w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 18 stycznia 2018 r. w sprawie umieszczania informacji o zakazie udostępniania solarium osobom, które nie ukończyły 18 roku życia oraz treści informacji o ryzyku związanym z korzystaniem z solarium.

W 2023 roku na terenie miasta Rybnika przeprowadzono jedną kontrolę w obiekcie, w którym świadczone są usługi solaryjne. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Stan higieniczno-sanitarnego przygotowania do sezonu letniego wypoczynku oraz w trakcie jego trwania w odniesieniu do obiektów użyteczności publicznej oraz miejsc postojowych przy trasach komunikacyjnych miejscowościach turystyczno - wypoczynkowych.

W 2023 roku ocenie poddano w szczególności obiekty takie jak: ustępy publiczne, obiegi noclegowe, obiekty rekreacyjno-wypoczynkowe, dworce autobusowe i kolejowe, parkingi oraz stacje paliw. W trakcie wykonywanych czynności kontrolnych stwierdzono, że stan sanitarno-porządkowy i sanitarno-techniczny skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń i utrzymuje się na dobrym poziomie.

Stan sanitarny środków transportu

W 2023 roku wyrywkowo skontrolowano 12 środków transportu:

- 7 autobusów komunikacji publicznej,
- 3 autobusy turystyczne,
- 1 samochód do przewozu zwłok i szczątków ludzkich,
- 1 samochód do przewozu bielizny.

Skontrolowane środki transportu nie budziły zastrzeżeń pod względem higieniczno-sanitarnym, oraz technicznym - brak decyzji/mandatów. Na nadzorowanym terenie większa część taboru - autobusów komunikacji to autobusy niskopodłogowe, w pełni

klimatyzowane, spełniają ekologiczne normy EURO 6 tj. mają korzystne wskaźniki dotyczące emisji spalin.

Działania edukacyjno- informacyjne dla branży beauty

Zgodnie z zadaniem priorytetowym na rok 2023 dotyczącym „upowszechniania specjalistycznej wiedzy w porozumieniu z instytutami naukowo-badawczymi w zakresie zagrożeń wynikających przy świadczeniu usług branży beauty (usługi fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu)” umieszczono na stronie internetowej oraz Facebooku PSSE w Rybniku linki do zagadnień związanych z zagrożeniami wynikającymi przy świadczeniu usług dla branży beauty. Ponadto podczas kontroli w ww. obiektach przekazywano informacje o zagrożeniach wynikających przy świadczeniu usług branży beauty .

Interwencje

W 2023 roku do Sekcji HKiŚ PSSE w Rybniku rozpatrzono łącznie 15 interwencji, spośród których 2 przekazano do załatwienia wg właściwości do innych organów bez wstępnego rozpoznania.

Rozpatrzone interwencje dotyczyły:

- ❖ uciążliwości powodowanych przez hałas: 1 interwencja dotyczyła hałasu pochodzącego ze stacji transformatorowej, a przenikającego do lokalu mieszkalnego. Zgodnie z informacją uzyskaną od administratora, w trakcie prac modernizacyjnych budynku została ocieplona ściana szczytowa wełną mineralną o grubości 13 cm, dylatacja pomiędzy budynkiem, a stacją transformatorową została wypełniona granulatem styropianowym i zamknięta obróbką blacharską. Po zakończeniu prac termomodernizacyjnych budynku Rybnicka Spółdzielnia Mieszkaniowa przesłała do PPIS w Rybniku pismo informujące, iż zleciła wykonanie pomiaru hałasu w ww. lokalu mieszkalnym, który nie wykazał przekroczenia dopuszczalnych poziomów dźwięku w pomieszczeniach przeznaczonych na stały pobyt ludzi.
- ❖ niewłaściwego stanu sanitarnego lokali mieszkalnych i związanych z tym uciążliwości: 9 interwencji (w tym 8 interwencji częściowo lub całkowicie zasadnych, 1 interwencja bezzasadna) :
  - ✓ 1 interwencja dotyczyła nieprawidłowego stanu technicznego lokalu mieszkalnego – przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną, ponadto do zarządcy budynku wystosowano pismo przypominające, iż jest on odpowiedzialny za utrzymanie budynku w należyтым stanie technicznym,
  - ✓ 1 interwencja dotyczyła nieprawidłowego stanu sanitarnego mieszkania (interwencja zakończona eksmisją lokatora, doprowadzono stan sanitarny lokalu do należytego stanu), przeprowadzono 1 wizytację,

- ✓ 4 interwencje dotyczyły patologicznego zbieractwa (sylogomanii) – pierwsza interwencja zakończyła się wypowiedzeniem umowy najmu z zachowaniem okresu wypowiedzenia; druga interwencja dzięki zaangażowaniu przedstawicieli Rybnickiej Spółdzielni Mieszkaniowej zakończyła się doprowadzeniem lokalu do należytego stanu jeszcze w dniu wizji lokalnej; trzecia interwencja okazała się całkowicie bezzasadna; czwarta interwencja – pomimo kilkukrotnego pukania i dzwonienia lokator nie otworzył drzwi; ponadto we wszystkich sprawach wystosowano pisma do OPS. Przeprowadzono łącznie 3 wizytacje i 2 kontrole sanitarne.
- ✓ 3 interwencje dotyczyły występowania insektów w lokalach mieszkalnych i/lub częściach wspólnych - zarządcy nieruchomości przy współpracy mieszkańców podjęli odpowiednie kroki wykonania zabiegów dezynsekcji o czym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny został poinformowany pisemnie. Przeprowadzono łącznie 2 kontrole sanitarne.
- ❖ innych spraw:
- ✓ 1 interwencja dotycząca sprawdzenia obiektów (m.in. noclegowych oraz tatuażu) pod względem higieniczno-sanitarnym – ujęte w interwencji uwagi sprawdzane były podczas bieżących czynności kontrolnych, kontrole nie wykazały nieprawidłowości,
- ✓ 1 interwencja dotycząca niewłaściwych warunków technicznych sauny – przeprowadzono kontrolę sanitarną, która nie wykazała nieprawidłowości,
- ✓ 1 interwencja dotycząca niewłaściwych warunków higieniczno-sanitarnych podczas świadczenia usług kosmetycznych - pozostawiono bez rozpatrzenia z uwagi na brak danych umożliwiających ustalenie miejsca wykonywania działalności.

Interwencje przekazane do załatwienia wg właściwości do innych organów bez wstępnego rozpoznania, które dotyczyły:

- ✓ 1 interwencja dotyczyła zagrożeń wynikających z rozrastającej się populacji szczurów w mieście – interwencja przekazana do Prezydenta Miasta Rybnika,
- ✓ 1 interwencja dotyczyła zagrożeń wynikających z gromadzenia się szczurów i kun na posesji – interwencja przekazana do Prezydenta Miasta Rybnika.

BEZPIECZEŃSTWO ŻYWNOŚCI

W 2023 roku w ewidencji znajdowało się 2508 obiektów z czego **1308** na terenie miasta Rybnika (w 2022r. – 1287 obiektów).

Liczba i rodzaje obiektów objętych nadzorem w 2023i 2022 roku

Rodzaj obiektów objętych nadzorem	Liczba	
	2023	2022
Zakłady produkcji żywności	78	73
Obiekty obrotu żywnością	792	773
Zakłady żywienia zbiorowego otwarte	300	297
Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego	116	124
Zakłady produkcji i obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością	22	20
Razem	1308	1287

W 2023 roku skontrolowano **720** obiektów, w **153** obiektach stwierdzono nieprawidłowości tj. w **21,3%** skontrolowanych obiektach (w 2022r- 22,9%). Przeprowadzono **991** kontroli sanitarnych. W oparciu o ujednolicone arkusze oceniono **494** obiekty.

Do badań laboratoryjnych pobrano **393** prób (w 2022r. – 317 prób), w tym:

- ✓ 366 próbek środków spożywczych,
- ✓ 7 próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością
- ✓ 20 prób zmiotków.

W 2023 roku odnotowano wzrost liczby kwestionowanych prób żywności (w tym w 11 próbach badanej laboratoryjnie żywności odnotowano występowanie obecności bakterii chorobotwórczych z rodzaju Salmonella). Zakwestionowano jakość zdrowotną **19** prób tj. **4,8 %** pobranych prób (w 2022r. – 1,6% pobranych prób).

W 2023 roku ogółem wydano **147** decyzji administracyjnych nakazowych (w 2022r- 99 decyzji) oraz **319** decyzji płatniczych (za kontrole w wyniku których stwierdzono nieprawidłowości, kontrole sprawdzające, za pobór prób do badań oraz

badania prób kwestionowanych). Oprócz decyzji nakazowych i płatniczych wydano łącznie **335** innych decyzji merytorycznych dotyczących: zatwierdzenia zakładu, wykreślenia z rejestru zakładu, zmieniających.

W wyniku stwierdzonych uchybień sanitarno-porządkowych osoby odpowiedzialne ukarano **73** mandatami karnymi na łączną kwotę **14.900 zł**.

Liczba nałożonych mandatów w latach 2019-2023

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba nałożonych mandatów	65	36	45	73	73
Kwota nałożonych mandatów (PL)	13550	8300	6600	13400	14900

Zakłady produkcji żywności

W 2023 roku w ewidencji znajdowało się **78** zakładów produkcyjnych, z których skontrolowano **53**, tj. **68%** obiektów nadzorowanych (w 2022r.- 44% obiektów), przeprowadzając **109** kontroli sanitarnych.

Rodzaje i liczba zakładów produkcji żywności w 2023r i 2022r.

Rodzaje zakładów produkcji żywności	Liczba zakładów	
	2023r.	2022r.
Wytwórnice lodów	4	5
Automaty do lodów	3	3
Piekarnie	27	28
Ciastkarnie	20	20
Wytwórnice wyrobów cukierniczych	1	1
Producenci pierwotni i dostawcy bezpośredni	3	2
Producenci żywności w warunkach domowych	12	6
inne wytwórnice żywności	8	8
Ogółem	78	73

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości w 2023 roku:

- zły stan ścian, sufitów (brudne, z zaciekami i/lub zakurzone z łuszczącą się odpadającą farbą) lub podłogi z ubytkami (ciastkarnie, piekarnie),
- brak badań właścicielskich wyrobów gotowych (ciastkarnie, piekarnie, wytwórnia lodów), brak opracowanego harmonogramu tych badań,
- brak dostępnych dla klienta wykazów składników wraz z wyróżnionymi alergenami w przypadku żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu bez opakowań jednostkowych (ciastkarnia, wytwórnia lodów),
- obecność szkodników lub śladów ich bytowania (ciastkarnie, piekarnie),
- brak opracowanych procedur z zakresu GHP, GMP, HACCP (ciastkarnia, wytwórnia lodów),
- brak orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu (piekarnie).

Wydano **28** decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień (w tym wydano **3** decyzje nakazujące przeprowadzenie zabiegów dezynsekcji – w związku ze stwierdzeniem obecności szkodników) oraz **56** decyzji płatniczych. Oprócz decyzji nakazowych i płatniczych wydano łącznie **14** innych decyzji merytorycznych dotyczących: zatwierdzenia zakładu, wykreślenia z rejestru zakładu, zmieniających.

W związku ze stwierdzeniem bieżących nieprawidłowości sanitarnych nałożono **3** mandaty karne na kwotę **900 zł**.

W zakładach produkujących żywność pobrano **68** prób do badań laboratoryjnych. Zdyskwalifikowano **2** próby tzw. zmiotków pobranych w piekarni i ciastkarni, z uwagi na stwierdzoną obecność szkodników zbożowo-mącznych.

Obiekty obrotu żywnością

W 2023 roku w ewidencji znajdowało się **791** zakładów obrotu żywnością, z których skontrolowano **438**, tj. **55,4%** obiektów nadzorowanych (w 2022r - 42% obiektów), przeprowadzając **587** kontroli sanitarnych.

Rodzaje i liczba zakładów obrotu żywnością w 2023r i 2022r.

Rodzaje zakładów obrotu żywnością	Liczba zakładów	
	2023r.	2022r.
Sklepy spożywcze	370	374
Kioski spożywcze	84	86
Apteki	30	29
Magazyny hurtowe	28	28
Obiekty ruchome i tymczasowe	115	104
Środki transportu	38	42
Inne obiekty obrotu	126	110
Razem	791	773

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości w 2023r.:

- zły stan ścian, sufitów (brudne, z zaciekami i/lub zakurzone z łuszczącą się odpadającą farbą) lub podłogi z ubytkami (w sklepach),
- zniszczone, wymagające wymiany blachy do odpieku pieczywa (supermarket),
- brak zapewnienia ciepłej i zimnej wody przy umywalkach (sklepy),
- brak dostępnych dla klienta wykazów składników wraz z wyróżnionymi alergenami w przypadku żywności sprzedawanej bez opakowań jednostkowych (sklepy),
- sprzedaż żywności po upływie terminu przydatności do spożycia (sklepy),
- brak czystości i porządku w sklepach (brudne urządzenia chłodnicze, zamrażarki, posadzki, zakurzone regały, brudne koszyki zakupowe, nieuporządkowany teren wokół zakładu, liczne pajęczyny i zbędne przedmioty w pomieszczeniach) ,
- brak segregacji asortymentowej (sklepy, kioski),
- brak zapewnienia identyfikowalności środków spożywczych (kioski i sklepy),
- przechowywanie środków łatwopsujących się poza urządzeniem chłodniczym (sklep),
- obecność odchodów gryzoni (sklep),
- brak orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu (sklepy).

W 2023 roku wydano **77** decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień oraz **171** decyzji płatniczych. Oprócz decyzji nakazowych i płatniczych wydano łącznie **217** innych decyzji merytorycznych dotyczących: zatwierdzenia zakładu, wykreślenia z rejestru zakładu, zmieniających.

W związku ze stwierdzeniem bieżących nieprawidłowości sanitarnych nałożono **43** mandaty karne na kwotę **7.500 zł**.

W zakładach wprowadzających do obrotu żywność pobrano **305** prób do badań laboratoryjnych. Zdyskwalifikowano **12** prób żywności tj. **4,0%** (w 2022r. – 1,1% prób):

- **6** prób z grupy mięsa mielonego (3 wieprzowego i 3 drobiowego) przeznaczonego do spożycia po obróbce cieplnej, w których stwierdzono obecność bakterii z grupy *Salmonella* spp. w 25 g. Produkty zostały zgłoszone do systemu RASFF. Producentów obciążono kosztami przeprowadzonych badań laboratoryjnych i poboru prób, wydając decyzje administracyjne płatnicze. O wynikach badań laboratoryjnych zostali powiadomieni Powiatowi Lekarze Weterynarii nadzorujący producentów.
- **1** próbę z grupy przetwory kukurydziane, w której stwierdzono przekroczenie poziomu mykotoksyny DEO (deoksyniwalenolu). Produkt zgłoszono do systemu RASFF. Producenta obciążono kosztami przeprowadzonych badań laboratoryjnych i poboru prób, wydając decyzję administracyjną płatniczą. Hurtownia, w której pobrano próbę wdrożyła działania mające na celu wycofanie kwestionowanego produktu z obrotu. Prowadzono działania nadzоровe w celu monitorowania poprawności działań przedsiębiorcy. Na bieżąco informowano

także Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego nadzorującego producenta o przesyłanych do zakładu produkcyjnego zwrotach kwestionowanego produktu.

- **3** próby z grupy świeże warzywa (kiełki rzodkiewki), w których stwierdzono obecność bakterii z grupy *Salmonella* spp. w 25 g. Produkt został zgłoszony do systemu RASFF. Producenta obciążono kosztami przeprowadzonych badań laboratoryjnych i poboru prób, wydając decyzję administracyjną płatniczą. Wyniki badań przekazano także nadzorującemu zakład produkcyjny właściwemu Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu.
- **2** próby z grupy ziarna roślin oleistych (ziarno sezamu) stwierdzono obecność bakterii z grupy *Salmonella* spp. w 25 g. Produkt został zgłoszony do systemu RASFF. Producenta obciążono kosztami przeprowadzonych badań laboratoryjnych i poboru prób, wydając decyzję administracyjną płatniczą. Wyniki badań kwestionowanego środka spożywczego zostały przekazane także do nadzorującego producenta właściwego Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego. Nadzorowana hurtownia, w której dokonano poboru prób zabezpieczyła w ramach działań własnych część kwestionowanego środka spożywczego i dokonała zwrotu do producenta. Także informacje o dokonanych zwrotach przekazano nadzorującemu producenta właściwemu Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu.

Z uwagi na stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości tj.:

- prowadzenie działalności bez złożenia wniosku o zatwierdzenie i o wpis do rejestru zakładów – dot. hurtowni oraz stoiska wędliniarskiego,
- uniemożliwienie dokonania urzędowego poboru prób do badań laboratoryjnych (sklep),

do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w oparciu o art. 103 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006r. *o bezpieczeństwie żywności i żywienia*, wystosowano 2 wnioski o ukaranie w drodze decyzji administracyjnej.

Zakłady żywienia zbiorowego

W 2023 roku w ewidencji znajdowało się **417** zakładów żywienia zbiorowego, z których skontrolowano **225 tj. 54%** obiektów nadzorowanych (w 2022r. – 40% obiektów), przeprowadzając **291** kontroli sanitarnych.

Rodzaje i liczba zakładów żywienia zbiorowego w 2023r. i 2022r.

Rodzaje zakładów obrotu żywnością	Liczba zakładów	
	2023r.	2022r.
Zakłady żywienia zbiorowego – typ otwarty	96	85
Zakłady małej gastronomii	197	211
Stołówki pracownicze	2	3
Bufety przy zakładach pracy	1	2
Stołówki w domach wczasowych	1	1
Kuchnie niemowlęce	1	1
Bloki żywienia w szpitalach	2	2
Bloki żywienia w domach opieki społecznej	1	4
Stołówki w domach dziecka	4	1
Stołówki w żłobkach i małego dziecka	12	11
Stołówki szkolne	35	34
Stołówki przedszkolne	47	48
Stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych	8	8
Inne zakłady	3	3
Zakłady usług cateringowych	7	7
Ogółem	417	421

Podczas kontroli najczęściej stwierdzano następujące nieprawidłowości:

- brak zapewnienia ciepłej i zimnej wody przy umywalkach (restauracja),
- brak zapewnienia identyfikowalności środków spożywczych (mała gastronomia, restauracje, stołówka szkolna),
- przechowywanie środków łatwopsujących się poza urządzeniem chłodniczym (mała gastronomia),
- brudne podłogi, regały i urządzenia chłodnicze, mroźnicze, oraz brak segregacji asortymentowej żywności przechowywanej w tych urządzeniach (mała gastronomia oraz restauracje),
- nieprzestrzeganie procedur GHP, GMP, HACCP, w tym mycia i dezynfekcji jaj (stołówka szkolna, restauracje),
- brak opracowanych procedur z zakresu GHP, GMP, HACCP (mała gastronomia),
- brak dostosowania struktury żywienia do wymagań zawartych w przepisach (żłobki),
- brak orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu (mała gastronomia).

W 2023r. wydano **42** decyzje administracyjne nakazujące usunięcie stwierdzonych uchybień oraz **90** decyzji płatniczych. Oprócz decyzji nakazowych i płatniczych wydano łącznie **104** inne decyzje merytoryczne dotyczących: zatwierdzenia zakładu, wykreślenia z rejestru zakładu, zmieniające.

W związku ze stwierdzeniem bieżących nieprawidłowości sanitarnych nałożono **26** mandatów karnych na kwotę **6.000 zł**.

W zakładach żywienia zbiorowego pobrano **14** prób żywności do badań laboratoryjnych. Zdyskwalifikowano **2** próby tj. **14,3%** pobranych prób : 2 posiłki obiadowe pobrane w 2 żłobkach, z uwagi na niezgodny z wymaganiami skład wartości odżywczych. Zakłady te zostały zobowiązane do podjęcia działań naprawczych mających na celu poprawę struktury żywienia.

Ponadto podczas kontroli sanitarnych, w ramach badań przesiewowych tłuszczu smaźalniczego przeprowadzono sprawdzenie zawartości związków polarnych w tłuszczu smaźalniczym używanym w 6 zakładach żywienia zbiorowego (3 restauracje oraz 3 zakłady małej gastronomii). Badane próbki nie wykazały przekroczenia w tłuszczu, limitów zawartości ww. substancji.

Zakłady produkujące i wprowadzające do obrotu materiały i wyroby do kontaktu z żywnością

W 2023 roku w ewidencji znajdowały się **22** zakłady z tej grupy (1 produkcji ,21 obrotu), z których skontrolowano **4** przeprowadzając 4 kontrole sanitarne. Nieprawidłowości stwierdzono w 1 hurtowni, został nałożony **1** mandat karny w wysokości **500 zł** za prowadzenie działalności związanej z wprowadzaniem do obrotu materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością bez złożenia wniosku o wpis do rejestru zakładów.

W obiektach wprowadzających do obrotu materiały i wyroby do kontaktu z żywnością pobrano **6** prób do badań laboratoryjnych. Zdyskwalifikowano **3** próby wyrobów do kontaktu z żywnością, tj. **50%** pobranych prób z uwagi na stwierdzony niewłaściwy smak i zapach w kontakcie ze środkami spożywczymi tych wyrobów. Produkty zostały zgłoszone do systemu RASFF. Podmioty odpowiedzialne za wprowadzanie ww. wyrobów do obrotu na terenie Polski zostały obciążone 2 decyzjami płatniczymi za przeprowadzone badania laboratoryjne. O zaistniałych nieprawidłowościach zostali powiadomieni właściwi Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni nadzorujący dystrybutorów/importerów.

Nadzór nad importem/eksportem

W 2023 roku w związku z prowadzeniem nadzoru nad jakością zdrowotną żywności i przedmiotów użytku przeznaczonych do kontaktu z żywnością, wywożonych zagranicę przeprowadzono **19** kontroli dokonując sprawdzenia dokumentacji **23** partie środków spożywczych o łącznej masie: 39.047,8kg i wydano **19** świadectw eksportowych. Wystawiono **10** decyzji płatniczych.

Ocena sposobu żywienia w zakładach żywienia zbiorowego

W 2023 r. pobrano oraz poddano analizie ilościowej i jakościowej jadłospisy dekadowe w 4 placówkach żywienia zbiorowego zamkniętego, tj. w:

- 2 szpitalach (jeden prowadzący żywienie pacjentów w systemie cateringowym, jeden zakład posiadający kuchnię własną od surowca do wyrobu gotowego),
- 2 żłobkach (w tym jeden blok żywienia dzieci w systemie cateringowym, jeden posiadający kuchnię własną w miejscu).

Wszystkie jadłospisy uzyskały ocenę negatywną. Nieprawidłowości dotyczyły braku realizacji wytycznych Instytutu Żywności i Żywienia w zakresie:

- ✓ pokrycia zapotrzebowania na energię, która znacznie przewyższała normy na składniki energetyczne i budulcowe (żłobek) lub zapotrzebowanie energetyczne było poniżej poziomu normy (2 szpitale),
- ✓ pokrycia zapotrzebowania na wapń. W 3 zakładach (2 szpitale i 1 żłobek) stwierdzono brak pokrycia zapotrzebowania na wapń, w 1 zakładzie (żłobek) stwierdzono natomiast nadmiar wapnia,
- ✓ pokrycia zapotrzebowania na witaminę - w 3 zakładach brak pokrycia zapotrzebowania (2 szpitale i 1 żłobek),
- ✓ pokrycia zapotrzebowania na żelazo W 3 zakładach (2 szpitale i 1 żłobek) stwierdzono brak pokrycia zapotrzebowania na żelazo, w 1 zakładzie (żłobek) stwierdzono natomiast nadmiar żelaza,
- ✓ przekroczenia (zbyt dużo) zalecanego poziomu ilości soli kuchennej (3 zakłady).

Ponadto w ramach realizacji „Programu oceny stanu żywienia pacjentów w szpitalach i zakładach opieki zdrowotnej” poddano ocenie teoretycznej jadłospisy dekadowe pacjentów będących na diecie podstawowej hospitalizowanych w dwóch szpitalach w Rybniku. Po przeprowadzeniu oceny z wykorzystaniem arkusza oceny dekadowej jadłospisów uzyskano wyniki: klasyfikowane jako: „sposób żywienia wymagający poprawy”, „zadowolający”. Jednakże zgodnie z instrukcją do oceny, z uwagi na stwierdzoną w obydwu przypadkach jadłospisów zbyt niską podaż warzyw owoców, oceniane jadłospisy dekadowe w obydwu zakładach uzyskały końcowe oceny negatywne. Do dyrektorów tychże szpitali skierowano pisma wskazujące na potrzebę uzyskania poprawy struktury żywienia w tym zakresie. Obydwa zakłady zadeklarowały podjęcie działań naprawczych.

Oprócz oceny teoretycznej poprawność struktury żywienia oceniano na podstawie przeprowadzonych badań laboratoryjnych. Pobrano 2 próby posiłków obiadowych pobranych w 2 żłobkach, z czego zakwestionowano 2 z uwagi na:

- nieprawidłową (niewystarczającą) wartość kaloryczną posiłku (żłobek przygotowujący posiłki we własnym zakresie) oraz niezgodne z normą procentowe udziały składników odżywczych: białka (powyżej normy), tłuszczu (poniżej normy), węglowodanów (poniżej normy);
- niezgodny z normą (zawyżony) procentowy udział białka w posiłku pobranym w żłobku, do którego posiłki są dostarczane w ramach cateringu.

Nadzór nad bezpieczeństwem suplementów diety

Suplement diety jest środkiem spożywczym, którego celem jest uzupełnienie normalnej diety, będący skoncentrowanym źródłem witamin, składników mineralnych lub innych substancji wykazujących efekt odżywczy lub inny fizjologiczny, pojedynczych lub złożonych, wprowadzany do obrotu w formie umożliwiającej dawkowanie, w postaci: kapsułek, tabletek, drażetek, saszetek z proszkiem, ampułek z płynem, butelek z kroplomierzem lub w innych podobnych postaciach płynów lub proszków przeznaczonych do spożywania w małych, odmierzonych ilościach jednostkowych.

Sprawowany przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nadzór sanitarny w zakresie bezpieczeństwa suplementów diety, zgodnie z ustawowymi kompetencjami, obejmuje zarówno produkcję, jak i dystrybucję tych produktów. Nadzór sanitarny sprawowany jest m. in. poprzez kontrole planowe i interwencyjne, realizację planu pobierania próbek, szybką wymianę informacji w ramach systemu RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed), AAC (Administrative Assistance and Cooperation), a także przy współpracy z Państwową Inspekcją Farmaceutyczną.

W 2023 roku na terenie miasta Rybnika przeprowadzono 38 kontroli w obiektach stacjonarnych obrotu suplementami diety (sklepy zielarskie i stoiska w aptekach) oraz właściciela strony internetowej z suplementami diety.

W obiektach stacjonarnych sprawdzano m.in. warunki przechowywania żywności (zachowanie czystości sprzętu i wyposażenia oraz właściwych warunków termicznych czy też, obecność szkodników). Ponadto podczas tych kontroli sprawdzono poprawność oznakowania 36 suplementów diety oraz poprawność przekazywania informacji w przypadku żywności opakowanej oferowanej do sprzedaży za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość w przypadku jednego suplementu diety.

Podczas kontroli podmiotu prowadzącego sprzedaż suplementów diety za pośrednictwem strony internetowej stwierdzono nieprawidłowości w zakresie znakowania żywności, zwłaszcza odnośnie poprawności przekazywania informacji w przypadku żywności opakowanej oferowanej do sprzedaży za pośrednictwem środków

porozumiewania się na odległość. Stwierdzono niepoprawne znakowanie jednego suplementu diety, które dotyczyło m.in.: sugerowania leczniczych właściwości, użycia w prezentacji określenia „skład” zamiast „składniki”. Przedsiębiorca usunął nieprawidłowości w ramach działań własnych.

Nieprawidłowości sanitarne, które dotyczyły braku wdrożenia instrukcji GHP z obszaru zaopatrzenie zakładu w wodę stwierdzono w 1 zakładzie.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono także kontrole akcyjne ukierunkowane na wykonywanie poleceń Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego lub związane z realizacją zaplanowanych zamierzeń:

- ❖ Akcja dotycząca oceny warunków sanitarnych obiektów w okresie wzmożonego ruchu turystycznego w okresie letnim.

W ramach realizacji tej akcji kontrolą objęto 11 zakładów: 5 zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego, 5 zakładów małej gastronomii oraz 1 stołówkę w domu wczasowym. Przeprowadzono łącznie 13 kontroli, w tym 1 kontrolę interwencyjną i 3 kontrole w obiektach sezonowych. Podczas przeprowadzonych działań kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości.

- ❖ Ocena nadzoru nad warunkami sanitarno-higienicznymi w super i hipermarketach, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów dotyczących m.in. identyfikacji, warunków sprzedaży i przechowywania, przestrzegania określonych okresów trwałości, oceny dokumentacji towarzyszącej środkom spożywczym poszerzone o pobór prób do badań laboratoryjnych w kierunkach mikrobiologii, metali ciężkich i pestycydów.

W ramach realizacji tej akcji przeprowadzono 69 kontroli. Nałożono 9 mandatów na kwotę 1800 zł. (zły stan sanitarno – porządkowy, brudne urządzenia chłodnicze i mroźnicze, brudne posadzki; środki spożywcze po przekroczonym terminie przydatności do spożycia) oraz wydano 6 decyzji nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego (dot. pomieszczeń, urządzeń, sprzętów, braku bieżącej ciepłej wody). Ponadto pobrano 171 próbek żywności do badań laboratoryjnych. 6 prób zostało zakwestionowanych.

- ❖ Akcja dot. występowania w Polsce przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF)

W ramach realizacji tej akcji prowadzono wzmożony nadzór nad legalnością wprowadzanej do obrotu żywności pochodzenia zwierzęcego oraz sposobem zagospodarowania odpadów pochodzenia zwierzęcego. Kontrolą objęto targowiska, sklepy oraz zakłady żywienia zbiorowego. Przeprowadzono 42 kontrole. Nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących identyfikowalności mięsa wieprzowego. Jednakże w związku ze stwierdzeniem innych nieprawidłowości wystosowano 9 decyzji nakazowych (zawierających polecenie odnowienia ścian, sufitów oraz

weryfikacji procedur i instrukcji z zakresu GHP/GMP/HACCP) oraz 9 decyzji płatniczych.

- ❖ Akcja dotycząca sprawdzenia warunków sprzedaży warzyw i owoców o niewłaściwej jakości zdrowotnej w sklepach sieci handlowej STOKROTKA.

W ramach realizacji tej akcji przeprowadzono 2 kontrole w 2 sklepach tej sieci. Dokonano oceny cech organoleptycznych oferowanych do sprzedaży warzyw i owoców oraz oceny stanu sanitarno – porządkowego stoisk. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

- ❖ Akcja dotycząca sprawdzenia znakowania oraz warunków przechowywania butelkowanych wód mineralnych.

W ramach realizacji tej akcji przeprowadzono 2 kontrole w obiektach obrotu, a także dokonano oceny znakowania 4 wód mineralnych. Nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących znakowania oraz warunków przechowywania butelkowanych wód mineralnych.

- ❖ Akcja kontrolna dotycząca sprawdzenia warunków sprzedaży owoców miękkich.

W ramach realizacji tej akcji przeprowadzono łącznie 4 kontrole w zakładach obrotu środkami spożywczymi (dwie kontrole na targowisku oraz dwie kontrole w magazynach hurtowych). Nie stwierdzono nieprawidłowości.

- ❖ Akcja dotycząca sprawdzenia warunków sanitarnych w placówkach prowadzących żywienie dzieci w trakcie wypoczynku letniego.

Skontrolowano łącznie 2 lokale gastronomiczne prowadzące żywienie dzieci w ramach półkolonii w trakcie trwania wypoczynku letniego. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wymagań higieniczno – sanitarnych. Posiłki serwowane były łącznie dla 55 dzieci, w naczyniach wielokrotnego użytku przez osoby z aktualną dokumentacją do celów sanitarno – epidemiologicznych.

- ❖ Akcja dotycząca poboru prób sanitarnych do badań laboratoryjnych w celu sprawdzenia warunków sanitarnych piekarniach i ciastkarniach.

W ramach realizacji tej akcji pobrano do badań laboratoryjnych 20 prób sanitarnych (tzw. „zmiotki” lub „wytrzepki” w 11 zakładach produkcyjnych (w 10 piekarniach oraz 1 ciastkarni). W 2 próbach pobranych w 1 piekarni i 1 ciastkarni zostały wykryte szkodniki zbożowo mączne, stąd też zostały wydane decyzje nakazujące przeprowadzenie zabiegów dezynsekcji. Decyzje zostały wykonane, przedsiębiorcy przeprowadzili zabiegi dezynsekcji.

RASFF - System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt

System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (ang. Rapid Alert System for Food and Feed, w skrócie RASFF) służy do wymiany informacji pomiędzy organami urzędowej kontroli w Europie będącymi członkami tego systemu. Do systemu wprowadzane są informacje o żywności, paszach i materiałach do kontaktu z żywnością, potencjalnie niebezpiecznych dla zdrowia ludzi, zwierząt lub środowiska i działaniach następczych w wyniku zidentyfikowania takich produktów.

W Polsce zgodnie z art. 85 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia siecią systemu RASFF kieruje Główny Inspektor Sanitarny.

W związku z otrzymanymi w 2023 r. w ramach funkcjonującego na terenie państw Unii Europejskiej, systemu RASFF, powiadomieniami alarmowymi oraz informacyjnymi przeprowadzono 52 kontrole w celu monitorowania występowania w obrocie kwestionowanych produktów żywnościowych czy też materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością tj.:

1. „Pyłek kwiatowy” – Sądecki Bartnik”(przekroczenie najwyższych dopuszczalnych poziomów sumy alkaloidów pirolizydynowych).
2. „Cytryny odmiany Enterdonato” (przekroczenie NDP pozostałości pestycydu – buprofezyny).
3. „Ekologiczne orzechy Pistacji ” (przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu aflatoksyn (aflatoksyna B1) oraz sumy aflatoksyn B1, B2, G1, G2).
4. „Ciastka Unicorn wheels” (wysoki poziom estrów 3-MCPD kwasów tłuszczowych oraz estrów glicydowych kwasów tłuszczowych).
5. „Valio PROfeel protein snack - raspberry lactose free”(stwierdzenie pleśni przez konsumenta).
6. „Boisson concentrée à diluer, Bitter” – skoncentrowany napój do rozcieńczania (przekroczenie dopuszczalnego poziomu barwnika E 124 (czerwień koszenilowa A).
7. „Babusowe talerze dziecięce”(przekroczona migracja formaldehydu).
8. „Wafle Podkarpackie Delta Zręcin. Wafle przekładane masą mleczno-tłuszczową o smaku czekoladowym” (stwierdzenie pleśni przez konsumenta (potwierdzonych badaniem laboratoryjnym).
9. „Sitko nr 8-13, 186 oraz Nożyk do maszynki nr 8, 86.3107 jednostronny” (stwierdzenie znaczących zmian organoleptycznych przez konsumenta (potwierdzonych badaniem laboratoryjnym).
10. „Produkt ekologiczny Popcorn” – stwierdzenie obecności aflatoksyn (suma aflatoksyn B1+B2+G1+G2).
11. „Mandarynka Luz, odmiana Murcott” (stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydu – chlorku didecyldimetyloamonium (DDAC).
12. „Soul Kitchen BBQ Beans (MHD) 04.11.2024 (przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu alkaloidów pirolizydynowych w oregano użytym do produkcji tego produktu).

13. „Rumianek herbatka ziołowa Posti” (stwierdzenie przekroczenia NDP sumy alkaloidów pirolizydynowych).
14. „Herbata Loyd Earl Grey” (stwierdzenie przekroczenia NDP sumy alkaloidów pirolizydynowych).
15. „Kukurydza przeznaczona na popcorn” (wykrycie chlorpiryfosu).
16. „Kiełbasa wiejska tradycyjna”(stwierdzenie przekroczenia NDP sumy 4 WWA).
17. „Kmin rzymski mielony” (stwierdzenie przekroczenia NDP sumy alkaloidów pirolizydynowych).
18. „Płatki żytnie” (stwierdzenie przekroczenia NDP akryloamidu).
19. „Płatki żytnie Lubella” (przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu akryloamidu).
20. „NORVIL Naturalna woda mineralna”(stwierdzenie obecności Pseudomonas aeruginosa).
21. „Seler zwyczajny korzeń” (stwierdzenie przekroczenia NDP pozostałości pestycydu – linuronu).
22. „Mięso mielone wieprzowo-wołowe” (obecność bakterii Salmonella z grupy B).
23. „Ser MORBIER MON”(obecność bakterii Escherichia coli).
24. „White Wine Beverage, SAKURA WHITE PLUM Biała Śliwka” (obecność niedeklarowanego alergen - dwutlenku siarki w produkcie).
25. „Makaron z kukurydzy 100% bezglutenowy” (obecność niedeklarowanego alergen – glutenu).
26. „Zebra Cakes, Patisserie”(stwierdzenie obecności pleśni).
27. „Sesam łuskany HELIO”(obecność bakterii Salmonella ssp).
28. „Seler korzeniowy” (przekroczenie NDP prosulfokarbu).
29. „Orzechy laskowe Kresto á 200g” (obecność orzechów z oznakami zgnilizny i obecności pleśni).
30. „Łosoś norweski wędzony na zimno w plastrach 100g.” (przekroczenie poziomu bakterii Listeria monocytogenes).
31. „Suszone jagody Goji” (wykrycie napromieniania owoców).
32. Suplement diety – HERBS, Tymianek i Podbiał” (stwierdzenie wysokiego poziomu sumy alkaloidów pirolizydynowych).
33. Suplement diety – „Echinacea” (brak informacji na etykiecie o napromienianiu produktu – wprowadzanie konsumenta w błąd).
34. „Suplement diety – NMN z Resweratolem 300 mg” (stwierdzenie składników nieautoryzowanej nowej żywności mononukleotydu β -nikotynamidowy (NMN)).
35.„Suplement diety – Balsam Jerozolimski forte” (stwierdzenie wewnątrz opakowania w butelce inny płyn oznakowany jako leczniczy).
36. „Suplement diety – Balsam Jerozolimski dla dzieci” (stwierdzenie wewnątrz opakowania w butelce inny płyn oznakowany jako leczniczy).

Podczas tych działań nie stwierdzono kwestionowanej żywności, materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością.

Interwencje

W roku 2023 r. zgłoszono 41 wniosków o interwencję, które dotyczyły m.in.:

- niewłaściwej jakości wprowadzanych do obrotu artykułów spożywczych; zgłaszano między innymi: ponownie zamrożone lody, nieświeże dania serwowane w lokalu małej gastronomii; niewłaściwe cechy organoleptyczne wyrobu gotowego - flaczki; obecność owadów w serwowanej żywności; nieświeże ciasta i desery lodowe,
- wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, powodujących zmiany organoleptyczne żywności,
- wprowadzania do obrotu artykułów spożywczych po terminie przydatności do spożycia,
- uszkodzonych talerzy obiadowych w stołówce szkolnej,
- braku przestrzegania zasad i procedur higieny,
- obecności gryzoni, os (restauracje, sklepy),
- braku orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu,
- braku identyfikowalności wprowadzanych do obrotu artykułów spożywczych,
- braku ciepłej wody w zakładach (głównie restauracje).

Przeprowadzono **45** kontroli. Na podstawie przeprowadzonych działań kontrolnych **16** wniosków uznano za zasadne. Nałożono **23** mandaty karne na łączną kwotę **5450 zł**, także za dodatkowo stwierdzone inne nieprawidłowości. Ponadto wydano polecenia doraźne oraz wydano **8** decyzji nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego. Do badań laboratoryjnych pobrano podczas kontroli łącznie **10** prób, zakwestionowano **3** próby.

Nadzór nad obrotem i przetwórstwem grzybów, zatrucia grzybami

W 2023 roku w ramach prowadzonego nadzoru bieżącego nad obiektami żywieniowym i podczas przeprowadzanych kontroli sprawdzano warunki przechowywania, daty minimalnej trwałości różnych środków spożywczych (w tym także przetworów grzybowych).

Działania zapobiegające zatruciom grzybami

W 2023r. w ramach działań oświatowo-prewencyjnych mających na celu pogłębienia wiedzy mieszkańców na temat identyfikacji grzybów dziko rosnących, zasad związanych z bezpiecznym zbiorem, przechowywaniem i zakupem grzybów jadalnych, podejmowano następujące działania:

- przeprowadzono 7 działań edukacyjno-informacyjnych w terenie podczas akcji Bezpieczne Wakacje. Działania polegały na promocji bezpiecznego grzybobrania, profilaktykę zatruc grzybami, dystrybuowano i eksponowano materiały informacyjno-edukacyjne jak ulotki, plansze. Podczas działania dotarło do 650 odbiorców. Jednym z większych działań była współorganizacja WIELKIEGO GRZYBOBRANIA tj. VII edycji "Mistrzostw Śląska w Grzybobraniu" (opis poniżej).
- przeprowadzono 28 pogadanek/prelekcji dot. bezpiecznego grzybobrania, profilaktyki zatruc grzybami głównie w czasie kontroli letnich form wypoczynku oraz w ramach innych działań prowadzonych w terenie. Z działania skorzystało ok. 650 osób.
- zorganizowano wystawę materiałów informacyjno-edukacyjnych w holu PSSE w Rybniku. Z działania skorzystało 225 osób.
- zamieszczano w mediach społecznościowych PSSE w Rybniku posty, informacje edukacyjne, które dotarły do 663 osób.

W ramach akcji BEZPIECZNE GRZYBOBRANIE 2023 przeprowadzono łącznie 48 działań, które dotarły do 2233 osób.

Ponadto w okresie przed i w czasie wzmożonego wzrostu grzybów w PSSE w Rybniku, jak co roku osoby, które zebrały grzyby dziko rosnące i miały wątpliwości czy zebrane grzyby są jadalne mogły uzyskać bezpłatną konsultację zebranych grzybów. W 2023 r. pracownik posiadający posiadającej uprawnienia grzyboznawcy, przeprowadził 42 konsultacje. Największe wątpliwości osób, co do tego czy zebrany grzyby są jadalne budziły zebrane czubajki kanie, mleczaje świerkowe, borowiki ceglastopore, opieńki miodowe, maślaki, kolczak obączasty. Zdarzały się pojedyncze przypadki niejadalnych czy trujących grzybów wśród ocenianych grzybów np. goryczak żółciowy, mleczaj wełnianka, maślanka wiązkowa, krowiak podwinięty, pieczarka karbolowa (żółtawa).

"Wielkie Grzybobranie" w Rybniku

W sobotę 9 września 2023 r. grzybiarze z całego regionu po raz kolejny zjechali do Grzybówki w Rybniku, by wziąć udział w VII edycji "Mistrzostw Śląska w Grzybobraniu". W zawodach wzięło udział 58 grzybiarzy (47 dorosłych i 11 dzieci) z 12 miejscowości. Konkurencja była mocna - w rywalizacji wziął udział m.in. aktualny mistrz Europy. Po dwóch godzinach udało się wyłonić zwycięzców. W kategorii głównej - największa ilość zebranych grzybów - triumfowała mieszkanka Książenic. Razem z synem wynieśli z lasu 4,798 kg grzybów. W kategorii dodatkowej na najdorodniejszy okaz najlepszy okazał się mieszkaniec Rybnika, który na metę dotarł z pięknym 280-gramowym borowikiem szlachetnym. Zwycięzców nagrodzono pucharami, medalami i nagrodami rzeczowymi. Łącznie podczas Mistrzostw Śląska w Grzybobraniu zebrano nieco ponad 20 kg borowików, koźlarzy i podgrzybków. Nad bezpieczeństwem zawodów czuwał wykwalifikowany grzyboznawca PSSE w Rybniku. Organizatorem wydarzenia była Rada Dzielnicy Golejów, a w roli partnerów wystąpiły: Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rybniku oraz Nadleśnictwo Rybnik.

WARUNKI HIGIENICZNO-SANITARNE PLACÓWEK OŚWIATOWYCH, WYCHOWAWCZYCH I WYPOCZYNKU

W roku 2023 w ewidencji obiektów nadzorowanych znajdowało się 139 obiektów - placówek stałych, skontrolowano ogółem 192 obiekty, w tym:

- 70 placówek stałych (w tym 1 uczelnia wyższa) - co stanowiło 50,4 % placówek pod nadzorem,
- 19 placówek sezonowych.

Przeprowadzono ogółem 105 kontroli sanitarnych.

Działania kontrolne w latach 2021-2023 w placówkach stałych

Rok	2021	2022	2023
Odsetek placówek skontrolowanych	33,3%	64,8%	50,4%
Odsetek placówek z nieprawidłowościami	4,1%	10,6%	8,6%

W 2023 roku wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych stwierdzono nieprawidłowości w 6 obiektach (5 placówek oświatowych) tj.:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 14 w Rybniku :
  - Szkoła Podstawowa nr 24 im. Wisławy Szymborskiej – budynek ul. Leopolda Staffa 42a, 44-274 Rybnik - stwierdzono zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitów w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych dla dziewcząt i chłopców, w szatni dla dziewcząt, w sali dydaktycznej nr 19 oraz na korytarzu,
  - Szkoła Podstawowa nr 24 - budynek B, ul. Kręta 20, 44-274 Rybnik - stwierdzono zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitów w sali gimnastycznej, sali lekcyjnej nr 1, 3, 4, 5, 7, pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym dla dziewcząt i dla chłopców, na korytarzu, w bibliotece, w sali informatycznej,

- Zespół Szkół nr 5 im. Józefa Rymera, ul. Rymera 24a, 44-270 Rybnik, - stwierdzono zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitów w sali lekcyjnej nr 102, w dwóch salach pracowni fryzjerskiej, pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym dla dziewcząt, na korytarzach,
- Szkoła Podstawowa nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Janusza Korczaka, ul. Bolesława Chrobrego 29, 44-200 Rybnik - stwierdzono zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitów w trzech budynkach na korytarzach, w szatni dla dziewcząt i chłopców, pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym dla chłopców, w salach lekcyjnych nr 10, 11, 16, 17, 20, 21, 22, 23, 24, 31, 32, 36, 37, w pokoju nauczycielskim,
- Szkoła Podstawowa nr 28 im. Alojzego Szewczyka, ul. Alojzego Szewczyka 6, 44-213 Rybnik - stwierdzono zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitów w szatni dla dziewcząt i chłopców przy sali gimnastycznej, na korytarzach, w pokoju nauczycielskim, w salach lekcyjnych nr 16, 18, 19, 20,
- Uniwersytet Ekonomiczny Rybnicki Campus, ul. Rudzka 13, 44-200 Rybnik – stwierdzono brak umieszczenia w budynku uczelni oraz udostępnienia na stronie internetowej uczelni informacji o sposobie bezpiecznego i higienicznego korzystania z pomieszczeń uczelni i wyposażenia technicznego oraz zasadę postępowania w razie wypadku lub awarii.

Wydano ogółem 21 decyzji administracyjnych, w tym 6 decyzji nakazujących usunięcia nieprawidłowości, 9 decyzji płatniczych, 6 decyzji zmieniające termin wykonania obowiązków. Ponadto na wniosek strony wydano 5 opinii o spełnieniu warunków sanitarno-lokalowych dla placówek oświatowych (2 poradnie psychologiczno-pedagogiczne, 2 przedszkola, 1 zespół szkół).

Wyniki kontroli wykazały, że warunki sanitarno-higieniczne w placówkach oświatowo-wychowawczych na terenie miasta Rybnika w porównaniu do roku 2022 uległy poprawie. W wyniku realizacji przez placówki decyzji wydanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rybniku, poprawie uległy warunki nauki i pracy w jednej Szkole Podstawowej oraz czterech Zespołach Szkolno-Przedszkolnych. Odnowiono ściany i sufity w : salach dydaktycznych i salach zabaw, w ciągach komunikacyjnych, salach gimnastycznych, pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych; zapewniono ciepłą bieżącą wodę w toalecie; zapewniono równą podłogę zapewniającą łatwe utrzymanie jej w czystości na korytarzu budynku szkolnego oraz równą nawierzchnię boiska szkolnego.

W 2023r. ramach sprawowanego nadzoru nad przygotowaniem terenów zewnętrznych placówek przedszkolnych skontrolowano 9 obiektów posiadających place zabaw. Stan techniczny oraz bezpieczeństwo użytkowanych obiektów małej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej był wystarczający, nie stwierdzono w tym zakresie nieprawidłowości.

W 2023r. w ramach nadzoru nad substancjami i mieszaninami chemicznymi w placówkach oświatowych skontrolowano 6 placówek (3 Szkoły Podstawowe, 1 Zespół Szkół, 2 Licea Ogólnokształcące). W trakcie kontroli sprawdzano oznakowanie miejsc, w których przechowywane są substancje i mieszaniny chemiczne, posiadania przez placówki aktualnych spisów posiadanych substancji

i mieszanin chemicznych, zapewnienia dostępu do kart charakterystyki substancji i mieszanin chemicznych i środków ochrony. W powyższym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

W okresie wakacyjnych, tj. miesiącu lipcu i sierpniu 2023 r. przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego pracownicy sekcji HDiM dokonali oceny przygotowania szkół do nowego roku szkolnego 2023/2024. Kontrole sanitarne przeprowadzono w 15 placówkach szkolnych. Przygotowanie do roku szkolnego odbywało się zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego, Ministra Edukacji i Nauki i Ministra Zdrowia. Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

Działania kontrolne i edukacyjne w zakresie profilaktyki wad postawy

Ergonomia mebli edukacyjnych w szkołach

Wzorem lat ubiegłych w 2023r. dokonano oceny doboru mebli edukacyjnych do wzrostu wśród uczniów klas I - III. Ogółem skontrolowano 85 oddziałów w 13 placówkach:

- 3 przedszkolach,
- 4 szkołach podstawowych,
- 6 zespołach szkół).

Ogółem oceniono 1659 stanowisk. Wszystkie stanowiska spełniały wymaganiami Polskiej Normy.

Podczas oceny mebli w placówkach oświatowych zwracano uwagę na dostosowanie parametrów funkcjonalnych mebli do wzrostu dzieci i uczniów, oznakowanie mebli, odpowiednie zestawienie mebli i ich stan techniczny oraz posiadanie przez nie certyfikatu. Dokonano oceny posiadania przez placówki certyfikatów w 51 obiektach, tj. w :

- 19 przedszkolach,
- 15 szkołach podstawowych,
- 13 zespołach szkół,
- 3 liceach ogólnokształcących,
- 1 szkole specjalnej.

We wszystkich skontrolowanych w.w. zakresie placówkach stwierdzono, iż wyposażenie, sprzęt, meble edukacyjne posiadają odpowiednie certyfikaty.

Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych

W 2023 roku przeprowadzono ocenę obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych w 3 placówkach szkolnych (2 szkoły podstawowe, 1 zespół szkół), w których badaniom poddano ogółem 281 uczniów w 13 oddziałach szkolnych..

Zgodnie z arkuszem badań w tym zakresie stwierdzono, że:

- ✓ waga tornistra szkolnego do 10% masy ciała ucznia wyniosła u 117 uczniów (co stanowiło 42% zważonych uczniów i tornistrów),
- ✓ waga tornistra szkolnego w zakresie 10-15% masy ciała ucznia wyniosła u 110 uczniów (co stanowiło 39% zważonych uczniów i tornistrów),
- ✓ waga tornistra szkolnego w zakresie większym niż 15% masy ciała ucznia wyniosła u 54 uczniów (co stanowiło 19% zważonych uczniów i tornistrów).

W wyniku stwierdzonego ponadnormatywnego obciążenia uczniów ciężarem tornistrów, dyrektorów placówek zobowiązano do wdrożenia działań i rozwiązań mających na celu doprowadzenia do prawidłowej wagi uczniowskich tornistrów, w tym przeprowadzenia działań edukacyjnych skierowanych do uczniów i rodziców dzieci w przedmiocie problemu ciężkich tornistrów/plecaków. Ponadto w trakcie kontroli sanitarnych zgodnie z § 4a rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach, dotyczącym zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych sprawdzano czy Dyrektorzy placówek oświatowych zapewniają taką możliwość. Skontrolowano w tym zakresie 36 szkół, wszystkie skontrolowane placówki zapewniły uczniom możliwość pozostawienia podręczników i przyborów szkolnych w indywidualnych szafkach. Jednak stwierdzono, że nie wszyscy uczniowie z nich korzystają.

Działania kontrolne i edukacyjne w zakresie profilaktyki wad wzroku - właściwe oświetlenie w szkołach i placówkach

Schorzenia narządu wzroku w ostatnich czasach stały się chorobą cywilizacyjną. Zbyt długie korzystanie z telefonów komórkowych, oglądanie telewizora czy przebywanie w sztucznym oświetleniu przez długi czas powodują, że wzrok pogarsza się w szybkim tempie. Prawidłowe oświetlenie powinno zapewniać: pełną zdolność rozróżniania szczegółów,

sprawne spostrzeganie pozbawione ryzyka dla człowieka oraz komfort psychiczny. Wymagania oświetleniowe wynikają z uwzględniania trzech podstawowych potrzeb człowieka:

- komfortu widzenia, gdy uczniowie/pracownicy mają dobre samopoczucie, w pośredni sposób wpływa to także na większą wydajność pracy i wyższą jakość pracy;
- wydolności wzrokowej, gdy uczniowie/pracownicy są w stanie wykonywać swoje zadania wzrokowe, nawet w trudnych warunkach i w dłuższych okresach;
- bezpieczeństwa.

Prawidłowe oświetlenie powinno mieć właściwe cechy ilościowe i jakościowe. Cechy te są wyrażane wartościami odpowiednich wielkości, zależnie od warunków i przeznaczenia stosowania oświetlenia. Przy sztucznym oświetlaniu wnętrz najważniejszymi wielkościami są:

- ✓ poziom natężenia oświetlenia na polach pracy i w ich otoczeniu,
- ✓ równomierność oświetlenia na polach pracy i w ich otoczeniu,
- ✓ olśnienie przykre, bezpośrednie (pośrednie) i odbiciowe,
- ✓ rozkład luminancji w otoczeniu,
- ✓ barwa postrzegana światła, oddawanie barw.

Parametry dot. tych czynników zapewniające właściwe oświetlenie określone są w Polskich Normach (PN EN 12464 1)1).

Oświetlenie naturalne uznaje się za prawidłowe jeżeli spełnia wymagania § 57 ust 2 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U.2022.1225 t.j.), zgodnie z którym : „ *W pomieszczeniu przeznaczonym na pobyt ludzi stosunek powierzchni okien, liczonej w świetle ościeżnic, do powierzchni podłogi powinien wynosić co najmniej 1:8, natomiast w innym pomieszczeniu, w którym oświetlenie dzienne jest wymagane ze względów na przeznaczenie co najmniej 1:12*”, jak również § 60 ust 1, w myśl którego : „ Pomieszczenia przeznaczone do zbiorowego przebywania dzieci w żłobku, klubie dziecięcym, przedszkolu, innych formach opieki przedszkolnej oraz szkole, z wyjątkiem pracowni chemicznej, fizycznej i plastycznej, powinny mieć zapewniony czas nasłonecznienia wynoszący co najmniej 3 godziny w dniach równonocy w godzinach 8:00 do 16:00”.

Dokumentem potwierdzającym prawidłowe oświetlenie jest Protokół z pomiarów natężenia oświetlenia sztucznego wykonany w poszczególnych pomieszczeniach - brak dostępności do przedmiotowego sprawozdania nie pozwala na wykazanie, że placówka spełnia bezpieczne i higieniczne warunki pobytu dzieci, młodzieży i pracowników w placówce. Dlatego podczas kontroli sanitarnych, sprawowano nadzór nad przestrzeganiem przez dyrekcję placówek oświatowych wymogów w zakresie zapewnienia odpowiedniego natężenia oświetlenia

w pomieszczeniach, w szczególności w salach zabaw, w salach dydaktycznych oraz salach ćwiczeń- zajęć.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli sanitarnych ustalono, że w 12 placówkach brak było przeprowadzonych badań i pomiarów natężenia oświetlenia, tj. w :

- ✓ 2 przedszkolach,
- ✓ 2 szkołach podstawowych,
- ✓ 4 zespołach szkół,
- ✓ 4 żłobkach.

Natomiast na podstawie przedstawionych wyników przeprowadzonych pomiarów, stwierdzono, iż w 58 placówkach zapewniono prawidłowe natężenie oświetlenia na 70 skontrolowanych w tym zakresie placówek (co stanowiło 83%), a w 17% skontrolowanych obiektach nie przeprowadzono natężenia oświetlenia w pomieszczeniach, szczególnie w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt dzieci i młodzieży. Ponadto w wyniku przeprowadzonych badań i pomiarów natężenia oświetlenia przez Oddziału Badań i Pomiarów na Stanowiskach Pracy w Dziale Laboratoryjnym Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach w Zespole Szkół stwierdzono nieodpowiednie natężenie oświetlenia w salach lekcyjnych, salach gimnastycznych oraz innych pomieszczeniach dydaktycznych, a także traktach komunikacyjnych - ogółem w 35 pomieszczeń tj. w 80% skontrolowanych pomieszczeń w placówce. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wystosowano pismo do Dyrektora placówki oraz organu założycielskiego o podjęcie działań naprawczych. Uzyskano informację od Dyrektora placówki, że oświetlenie jest w trakcie wymiany.

Warunki wypoczynku dzieci i młodzieży

W ramach sprawowania nadzoru nad przebiegiem wypoczynku zimowego oraz letniego skontrolowano 19 placówek, w których uczestniczyło łącznie 520 dzieci i młodzieży. Przygotowanie placówek pod względem bezpieczeństwa i warunków higienicznych nie budziło zastrzeżeń, zapewniono właściwe warunki sanitarno-higieniczne, nie odnotowano interwencji.

Wypoczynek w miejscu zamieszkania wzorem lat ubiegłych zorganizowany był w formie półkolonii przez placówki pracy pozaszkolnej, natomiast wypoczynek w formie wyjazdowej organizowano w hotelach bądź ośrodkach sportowych. Dla dzieci i młodzieży organizowano zajęcia w formie gier, zabaw, konkursów, turniejów, warsztatów, pokazów i wycieczek wyjazdowych poza miasto.

Nadzór nad wypoczynkiem ponownie został wzmocniony działaniami edukacyjno-informacyjnymi na temat bezpiecznych ferii i wakacji, pod hasłami „**Bezpieczne ferie 2023**” oraz „**Bezpieczne wakacje 2023**”, gdzie uczestnicy mogli poszerzyć wiedzę na temat zapobiegania chorobom odkleszczowym, bezpiecznego korzystania z czasu wolnego, zachęcano do udziału w konkursie „Wakacje: bezpiecznie, zdrowo i zabawnie”. Materiały edukacyjno-informacyjne dotyczące wypoczynku przekazano w formie elektronicznej do wszystkich placówek oświatowych, sportowo-rekreacyjnych, kulturalnych, samorządów lokalnych, organizatorów wypoczynku. Wszystkie materiały oraz informacje zamieszczono również na portalach społecznościowych PSSE w Rybniku oraz na bieżąco podczas kontroli sanitarnych w formie papierowej (ulotki i plakaty).

Ponadto pracownicy w czasie kontroli sanitarnych na placówkach organizujących wypoczynek spotykali się z dziećmi i młodzieżą.

W trakcie spotkań pracownicy przekazali materiały i wytyczne dot. szerokopojętego bezpieczeństwa w czasie wolnym, poruszali temat rozwagi dotyczącej przyjmowania substancji niewiadomego składu czy pochodzenia, profilaktyki środków psychoaktywnych i innych tematów prozdrowotnych. Przypominali dzieciom, jak unikać zagrożeń i bezpiecznie poruszać się, o konieczności noszenia odblasków, a także o konieczności przestrzegania zasad bezpieczeństwa podczas zabaw na podwórku, w górach, na śniegu, w domu i w kontaktach z obcymi. Dla dzieci i młodzieży przygotowano zagadki, krzyżówki i rebusy prozdrowotne.

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że organizatorzy wypoczynku zapewnili uczestnikom właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej oraz opiekę medyczną.

Interwencje

W 2023 roku przeprowadzono 1 kontrolę interwencyjną w placówce oświatowej na terenie miasta Rybnik. Interwencja dotyczyła niewłaściwego stanu technicznego i sanitarno-higienicznego pomieszczeń szkoły oraz mebli szkolnych w Szkole Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi nr 1 w Rybniku. Interwencja była zasadna, została wydana decyzja nakazująca usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

NADZÓR NAD WARUNKAMI HIGIENY PRACY

W roku 2023 na terenie miasta Rybnika objętych nadzorem było 439 zakłady – wzrost o 5 zakładów. W ramach nadzoru nad warunkami pracy skontrolowano 78 zakładów pracy, tj. 17,76 % obiektów objętych nadzorem na terenie miasta Rybnik, w tym w ramach kontroli sprawdzającej skontrolowano 29 zakładów. W 32 zakładach – obiektach stwierdzono nieprawidłowości, co stanowi 41% skontrolowanych obiektów.

Ogółem przeprowadzono 101 kontroli, w tym 37 kontrole sprawdzające. Wydano ogółem 54 decyzje, w tym 18 decyzji zmieniających termin wykonania nakazów, 1 decyzja umarzająca wszczęcie postępowania i 2 decyzje wygaszające. Wydano 34 decyzje płatnicze.

Czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy

W 2023 r. skontrolowano 12 zakładów, w których w narażeniu na czynniki rakotwórcze pracuje ogółem 91 osób. Przeprowadzono ogółem 14 kontroli. W 4 zakładach pracy stwierdzono nieprawidłowości. Wydano 4 decyzje nakazujące dotyczące:

- ✓ braku oceny ryzyka zawodowego uwzględniającej narażenia na czynnik rakotwórczy,
- ✓ braku rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- ✓ braku rejestru pracowników narażonych na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- ✓ braku przekazania właściwemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu informacji o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym według obowiązującego wzoru.

**Czynniki rakotwórcze występujące w skontrolowanych zakładach pracy w latach
2022-2023**

Lp.	Nazwa czynnika rakotwórczego	Liczba zakładów pracy, w których stwierdzono występowanie czynnika rakotwórczego
1	promieniowanie jonizujące	2
2	krzemionka krystaliczna	5
3	związki chromu VI	1
4	formaldehyd	1
5	pyły drewna	2
6	Benzo(a)piren	3
7	o-tolidyna	1

W ramach realizacji wytycznych na lata 2023-2024 działaniami inspekcyjnymi objęto zakłady pracy w których występują procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. Pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy w Rybniku znajdują się 22 podmioty w których pracownicy narażeni są na procesy technologiczne rakotwórcze. Ogółem narażonych jest 4625 osób. W 2023 roku przeprowadzono 11 kontroli w 10 zakładach. Nieprawidłowości stwierdzono w 6 zakładach i dotyczyły:

- brak dokonania i udokumentowania ryzyka zawodowego związanego z narażeniem pracowników w środowisku pracy na procesy technologiczne, w których dochodzi do uwalniania substancji chemicznych, ich mieszanin lub czynników o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- brak prowadzenia przez pracodawcę rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- brak prowadzenia przez pracodawcę rejestru pracowników narażonych na działanie procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- brak przekazania przez pracodawcę właściwemu państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu informacji na temat prac, których

wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, według obowiązującego wzoru,

- brak przeprowadzonych przez pracodawcę badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, substancji uwalnianych w procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- niewłaściwego stanu higienicznosanitarnego pomieszczeń pracy, w tym: zniszczone podłogi, brak zapewnienia ogrzewania,
- niewłaściwego stanu higienicznosanitarnego pomieszczeń zaplecza, w tym: zniszczone, zbrudzone ściany sufity, zniszczona stolarka okienna i drzwiowa, zapewnienia umywalki z dopływem burzącej ciepłej i zimnej wody, zniszczone podłogi, brak zapewnienia miski ustępowej splukiwanej bieżącą wodą.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami wydano 6 decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości, 5 decyzji płatniczych.

Sekcja Higieny Pracy posiada w ewidencji 60 zakładów, w których w 2023 roku stwierdzono przekroczenia czynników szkodliwych dla zdrowia dla 3433 osób, w tym w przekroczeniu NDS/NDN na :

- czynniki fizyczne **2855** osób (w 2022r.- 2854 osób),
- pyły **2050** osób (w 2022r. – 20250 osób)
- czynniki chemiczne **1800** osób (w 2022r. – 1834 osób).

Zakłady pracy w których stwierdzono przekroczenia czynników szkodliwych dla zdrowia

Rok	2022r.	2023r.
Liczba zakładów pracy w ewidencji	59	60
Liczba pracowników pracujących w przekroczeniu czynników szkodliwych dla zdrowia	3400	3433

W 2023 r. skontrolowano 9 zakładów pracy, w których w przekroczeniu czynników szkodliwych dla zdrowia pracuje ogółem 113 osób. Przeprowadzono 10 kontroli. Wydano 3 decyzje, w tym 2 decyzje zmieniające i 1 decyzja nakazująca. Stwierdzono nieprawidłowości w 1 zakładzie w zakresie: przekroczenia NDS czynnika chemicznego. W 2023r. poprawiono warunki pracy dla **38** osób, w tym:

- na czynniki fizyczne dla **37** osób,
- na czynniki chemiczne dla **1** osoby.

W 2023 roku ogółem skontrolowano 22 zakłady pracy, w których w narażeniu na działanie szkodliwych czynników biologicznych pracuje **665** osób. Ogółem przeprowadzono 23 kontrole. Nieprawidłowości stwierdzono w 2 zakładach. Wydano 2 decyzje nakazujące w zakresie:

- ✓ brak zaproponowania uodpornienia pracownikom przy użyciu dostępnej szczepionki,
- ✓ brak rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwego czynnika biologicznego zakwalifikowanego do grupy 3 zagrożenia, z uwzględnieniem wymaganych przepisami informacji,
- ✓ brak rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do grupy 3 zagrożenia, z uwzględnieniem wymaganych przepisami informacji,
- ✓ brak oceny ryzyka zawodowego związanej z narażeniem pracowników w środowisku pracy na działanie szkodliwych czynników biologicznych, z uwzględnieniem wymaganych przepisami informacji.

W 2023 r. w wyniku przeprowadzonych kontroli w zakresie warunków higieny pracy stwierdzono następujące nieprawidłowości :

- ❖ w zakresie warunków higieniczno-sanitarnych stwierdzono nieprawidłowości w 14 zakładach:
  - zły stan zaplecza higieniczno-sanitarnego, wyposażenia zaplecza higieniczno-sanitarnego – zniszczona (stolarka okienna, drzwiowa), podłóg, schodów
  - zły stan higieniczno-sanitarny pomieszczeń pracy,
  - brak umywałek z dopływem ciepłej i zimnej wody,
  - brak zapewnienia odpowiedniej temperatury powietrza w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych oraz pomieszczeniach pracy.
- ❖ W zakresie oceny ryzyka zawodowego stwierdzono nieprawidłowości w 4 zakładach:
  - brak dokonania i udokumentowania oceny ryzyka zawodowego uwzględniającej informacje dotyczące narażenia na czynnik chemiczny w środowisku pracy,
  - brak dokonania i udokumentowania oceny ryzyka zawodowego.
- ❖ W zakresie badań i pomiarów stwierdzono nieprawidłowości w 19 zakładach:
  - brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia.
- ❖ W zakresie badań lekarskich stwierdzono nieprawidłowości w 1 zakładzie:
  - brak aktualnego orzeczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań do pracy na określonych stanowisku.
- ❖ W zakresie pierwszej pomocy stwierdzono nieprawidłowości w 1 zakładzie:
  - brak wykazu wyznaczonych pracowników do udzielania pierwszej pomocy.
  - brak instrukcji udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku.
- ❖ W zakresie przekroczeń stwierdzono nieprawidłowości w 1 zakładzie:
  - przekroczenie najwyższych dopuszczanych stężeń czynnika chemicznego.

Ponadto skontrolowano 30 zakładów pracy stosujących w działalności zawodowej substancje chemiczne i ich mieszaniny. Przeprowadzono ogółem 34 kontrole, wydano 4 decyzje nakazujące. W zakresie chemii stwierdzono nieprawidłowości w 4 zakładach:

- ✓ brak zapewnienia pracownikom dostępu do informacji zawartych w kartach charakterystyk stosowanych substancji chemicznych i ich mieszanin,
- ✓ brak aktualnego spisu stosowanych substancji chemicznych i ich mieszanin.

W 2023 roku przeprowadzono również 12 kontroli u stosujących w działalności zawodowej produkty biobójcze. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Radon w miejscu pracy

Najwyższe poziomy radonu znajdują się zwykle w przestrzeniach podziemnych, takich jak piwnice, jaskinie i kopalnie. Zgodnie z ustawą Prawo atomowe, poziom odniesienia dla średniorocznego stężenia promieniotwórczego radonu w powietrzu w miejscach pracy wewnątrz pomieszczeń wynosi **300 Bq/m³**.

Na terenie nadzorowanym przez PPIS w Rybniku znajdują się 2 zakłady, w których praca wykonywana jest pod ziemią (wydobywanie węgla kamiennego):

- Polska Grupa Górnicza S. A. Oddział KWK ROW **Ruch Chwałowice**
ul. Przewozowa 4, 44-206 Rybnik;
- Polska Grupa Górnicza S. A. Oddział KWK ROW **Ruch Jankowice**
ul. Jastrzębska 12, 44-253 Rybnik.

W powyższych zakładach prowadzone są działania polegające na: dokonywaniu pomiarów stężenia w powietrzu energii potencjalnej alfa krótkożyciowych produktów rozpadu radonu z częstotliwością pomiarów raz na kwartał. Pomiarów dokonuje się w miejscach prac w rejonie wylotu powietrza z wyrobisk ścianowych, w miejscach prac w rejonie wylotu powietrza z wyrobiskach korytarzowych z wentylacją odrębną, stacjonarnych stanowiskach pracy, takich jak komory, warsztaty i rozdzielni, czasowych lub stałych miejsc pracy, gdzie moc kremy od źródła promieniowania zawierającego naturalne izotopy promieniotwórcze przekracza 0,6 µgy/h. Po dokonaniu analizy wyników dla ww. zakładów stwierdza się, że stężenie energii potencjalnej alfa krótkożyciowych produktów rozpadu radonu w miejscach pracy, przy uwzględnieniu również rzeczywistego czasu pracy, nie wskazuje na możliwość otrzymania przez pracownika dawki skutecznej większej niż 1 mSv rocznie. W 2023 r. nie skontrolowano ww. zakładów.

Ponadto pracownicy PSSE w Rybniku udzielają porady i informacji związanych z narażeniem na radon zagrożeń dla zdrowia, znaczenia przeprowadzania pomiarów radonu czy dostępnych środków technicznych służących ograniczeniu występujących stężeń radonu w budynku. Ponadto przekazano zakładom pracy materiały informacyjno-edukacyjne zawierające najważniejsze aspekty z zakresu zagadnień związanych z radonem skierowanych do pracodawców i pracowników. Dla ogółu społeczeństwa materiały zostały umieszczone w mediach społecznościowych i stronie internetowej.

Interwencje

W 2023 r. wpłynęły 3 wnioski o interwencję, które dotyczyły:

- naruszenia podstawowych wymagań higienicznych i zdrowotnych, złego stanu pomieszczeń,
- braku przestrzegania przez pracodawcę warunków ochrony radiologicznej.

W wyniku przeprowadzonych kontroli ustalono, iż jeden wniosek o interwencję jest zasadny w zakresie naruszenia podstawowych wymagań higienicznych i zdrowotnych, złego stanu pomieszczeń, jeden wniosek w w/w zakresie niezasadny. W trakcie realizacji jest trzecia interwencja.

NADZÓR NAD CHEMIKALIAMI

W 2023 roku w ramach nadzoru nad przestrzeganiem przez producentów, importerów, osoby wprowadzające do obrotu lub eksportujące substancje chemiczne, ich mieszaniny lub wyroby w rozumieniu ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. *o substancjach chemicznych i ich mieszaninach* obowiązków wynikających z tej ustawy oraz z rozporządzeń Wspólnot Europejskich, tj:

- rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. *w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów*, poprzez kontrolę przepisów dotyczących rejestracji substancji, oceny informacji dotyczących substancji lub dokumentacji rejestracyjnej oraz wprowadzania ograniczeń produkcji, obrotu i stosowania niektórych substancji chemicznych,
- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. *w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin (CLP)*, w aspekcie kontroli obowiązku klasyfikowania, oznakowania i pakowania przed wprowadzeniem ich do obrotu przez producentów, importerów i dalszych użytkowników substancji oraz mieszanin stwarzających zagrożenie,

skontrolowano 3 formulatorów, przeprowadzono 4 kontrole. Wydano 2 decyzje nakazujące. Nałożono 1 mandat na kwotę 200zł. Stwierdzono nieprawidłowości w 2 zakładach w zakresie:

- ✓ brak prawidłowo sporządzonych kart charakterystyk wprowadzanych do obrotu mieszanin chemicznych zaklasyfikowanych jako niebezpieczne, stwarzające zagrożenie, tj. zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- ✓ brak prawidłowo oznakowanych mieszanin chemicznych wprowadzanych do obrotu,
- ✓ brak przekazania informacji o wytwarzaniu mieszaniny stwarzającej zagrożenie i wprowadzaniu takiej mieszaniny do obrotu.

Ponadto przeprowadzono kontrolę w zakresie detergentów w 1 podmiocie. Wydano 1 decyzję nakazującą. Stwierdzono nieprawidłowości w zakresie:

- ✓ brak dla wprowadzanych do obrotu detergentów aktualnych arkuszy danych składników, sporządzonych zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Skontrolowano również 17 dystrybutorów, ogółem przeprowadzono 18 kontroli. Wydano 1 decyzję nakazującą. Stwierdzono nieprawidłowości w 1 zakładzie w zakresie:

- ✓ brak oznakowania magazynu mieszanin chemicznych.

W związku informacjami przekazanymi przez KMP w Rybniku o przypadku podejrzenia zatrucia metanolem spożytym najprawdopodobniej w postaci produktu typu *denaturat*, przeprowadzono kontrolę w 1 podmiocie (sklep na targowisku).

W trakcie kontroli pobrano 3 próby denaturatu, które następnie zostały przebadane w kierunku zawartości metanolu. W żadnej z badanych prób nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnej zawartości metanolu tj. naruszenia § 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie ograniczeń produkcji, obrotu lub stosowania substancji i mieszanin stwarzających zagrożenie oraz wprowadzania do obrotu lub stosowania wyrobów zawierających takie substancje lub mieszaniny (Dz.U. z 2021 r. poz. 1419).

Produkty biobójcze

Nadzór nad przestrzeganiem przepisów w zakresie udostępniania na rynku i stosowania produktów biobójczych, wprowadzania do obrotu wyrobów poddanych działaniu produktów biobójczych i substancji czynnych przeznaczonych do stosowania w produktach biobójczych w działalności zawodowej, sprawowany jest zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi, tj.:

- Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o produktach biobójczych,
- Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 528/2012 z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie udostępniania na rynku i stosowania produktów biobójczych.

Zadania kontrolne obejmowały m.in. sprawdzenie:

- posiadania i ważności stosownego pozwolenia na wprowadzanie do obrotu produktu biobójczego, wydanego przez Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych,
- dostępności karty charakterystyki produktu biobójczego, sporządzonej na zasadach określonych w rozporządzeniu (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady (REACH),
- obecności i statusu prawnego substancji czynnej,
- zawartości substancji niebędących substancjami czynnymi, ale wymagających rejestracji (jako składniki mieszanin w rozumieniu rozporządzenia REACH),

- zgodności przeznaczenia i rodzaju produktu biobójczego z danymi figurującymi w pozwoleniu na obrót,
- stosowania produktów biobójczych w działalności zawodowej,
- prawidłowości oznakowania opakowania produktu biobójczego,
- statusu prawnego substancji czynnych zawartych w produktach biobójczych w ramach programu przeglądu prowadzonego przez Europejską Agencję Chemikaliów (ECHA).

W 2023 roku przeprowadzono 12 kontroli w 12 obiektach w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych. Przeprowadzono 11 kontroli u dystrybutorów oraz 1 kontrolę u udostępniającego produkty biobójcze po raz pierwszy. Wydano 1 decyzję nakazującą. Stwierdzono nieprawidłowości w 1 zakładzie w zakresie:

- ✓ braku oznakowaniu opakowania jednostkowego produktu biobójczego zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Nadzór nad produktami kosmetycznymi

Nadzór nad przestrzeganiem przepisów w zakresie produktów kosmetycznych sprawowany jest zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi tj.:

- ustawą z dnia 4 października 2018 r. *o produktach kosmetycznych*,
- rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z dnia 30 listopada 2009 r. nr 1223/2009 *dotyczącym produktów kosmetycznych*.

W 2023 roku przeprowadzono skontrolowano 2 dystrybutorów. W 1 podmiocie pobrano do badań 1 próbę produktu kosmetycznego w kierunku oznaczenia formaldehydu. Nieprawidłowości nie stwierdzono. Ponadto skontrolowano 1 podmiot pełniący rolę osoby odpowiedzialnej, wytwarzającego. Stwierdzono nieprawidłowości w zakładzie w zakresie:

- ✓ braku przeprowadzenia oceny bezpieczeństwa produktu oraz sporządzenia raportu bezpieczeństwa produktu kosmetycznego zgodnie z obowiązującymi przepisami, wprowadzanie ich do obrotu bez spełnienia w/w wymogów.

Nadzór nad prekursorami kat 2 i 4 oraz środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi

Nadzór nad obrotem prekursorami narkotyków kat. 2 i 3 sprawowany jest poprzez kontrolę w szczególności ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. *o przeciwdziałaniu narkomanii* oraz przepisów UE.

W 2023 roku pod nadzorem PSSE w Rybniku znajdowały się 3 podmioty wprowadzające do obrotu prekursor narkotyków kat. 2, 1 podmiot będący producentem prekursorów kat. 3 oraz 24 podmioty wprowadzające do obrotu prekursor narkotyków kat. 3. Przeprowadzono 5 kontroli u wprowadzających do obrotu prekursor narkotyków kat. 3 oraz 1 kontrolę u wprowadzającego do obrotu prekursor narkotyków kat. 2. Ponadto przeprowadzono ogółem 1 kontrolę u stosującego prekursor kat. 3 w działalności zawodowej. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

W 2023 r. na terenie miasta Rybnika przeprowadzono 1 kontrolę 1 podmiotu zajmującego się udostępnianiem produktów do waporyzacji w zakresie przestrzegania zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz.U. 2020 poz. 2050 ze zm.). Nieprawidłowości nie stwierdzono.

W 2023 r. podmioty lecznicze zgłosiły trzy przypadki o podejrzeniu zatrucia środkami zastępczymi, w tym 1 zgon.

CHOROBY ZAWODOWE

W okresie od 01.01.2023 r. do 31.12.2023 r. do PPIS w Rybniku wpłynęło 28 zgłoszeń podejrzenia choroby zawodowej. U 12 pracowników zatrudnionych w zakładach pracy zlokalizowanych na terenie miasta Rybnik stwierdzono chorobę zawodową, tj:

- pylica górników kopalń węgla – 9 pracowników,
- choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa – borelioza -1pracownik,
- obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem, wyrażony podwyższeniem progu słuchu o wielkości co najmniej 45 dB w uchu lepiej słyszającym, obliczony jako średnia arytmetyczna dla częstotliwości audiometrycznych 1, 2 i 3 kHz -1pracownik,
- przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy: zespół cieśni w obrębie nadgarstka – 1pracownik.

Stwierdzone choroby zawodowe u pracodawców prowadzących działalność na terenie miasta Rybnika stanowią 80 % wszystkich chorób zawodowych stwierdzonych przez PPIS w Rybniku w 2023 roku.

Ogółem w roku 2023 wydano 19 decyzji w sprawie chorób zawodowych. W ramach prowadzonych postępowań w sprawie chorób zawodowych przeprowadzono 69 ocen narażenia w kierunku choroby zawodowej.

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

W ramach wykonywania zadań pion Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego realizował na bieżąco obowiązki wynikające z art. 3 Ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji

Sanitarnej oraz z przepisów szczególnych.

Strategiczne oceny oddziaływania na środowisko

W 2023r. dla tego Prezydenta zaopiniowano ogółem **17** projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta Rybnika, dla określonych terenów, oznaczonych stosownymi symbolami. Wszystkie opinie sanitarne zostały wydane w ramach przeprowadzenia postępowania, dot. strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Wnioski wpływające do tutejszego organu w 2023r. o zaopiniowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dotyczyły rejonów ulic o małych powierzchniach. Dokonując analizy zaopiniowanych w 2023r. planów stwierdzono, że miały one na celu m.in. usankcjonowanie stanu rzeczywistego i dostosowanie do obowiązujących studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, umożliwienie realizacji obiektów przemysłowych tj. obiektów o charakterze produkcyjnym i usługowym, przy jednoczesnej minimalizacji wzajemnych konfliktów wynikających z różnego przeznaczenia terenów i różnych zasad zagospodarowania oraz realizację inwestycji związanych z odnawialnymi źródłami energii. Opracowanie ich związane było także z koniecznością korekty przebiegu niektórych dróg, a także z wnioskami mieszkańców o nowe tereny budowlane przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową. Powyższe pociągnęło za sobą wprowadzenie na tych obszarach nowych terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, a także zabudowy mieszkaniowej, która stanowiła uzupełnienie istniejącej już zabudowy. W większości przypadków nowe plany nie zmieniły w sposób znaczący zagospodarowania terenów, a realizacja ich ustaleń przyczyniła się do zaspokojenia bezpośrednich potrzeb ludności oraz podniesienia warunków i jakości ich życia. Podsumowując projekty planów, to zdecydowana większość terenów, na których ustalono w projekcie urbanizację, posiadała w obowiązującym planie miejscowym podobne przeznaczenia, co nadane im w nowym dokumencie. Opiniowane plany nie zmieniły, więc w sposób znaczący sposobu zagospodarowania poszczególnych terenów. Opiniując przedmiotowe dokumenty dokonano analizy skutków dla środowiska wynikających z realizacji ich ustaleń, w tym, m.in. wpływ na

wody powierzchniowe, wody podziemne, wpływ na klimat, powierzchnię ziemi, środowisko przyrodnicze, a zwłaszcza na warunki i jakość życia mieszkańców. Przy ich opiniowaniu zwracano szczególną uwagę na poprawę warunków życia mieszkańców i redukowanie konfliktów pomiędzy działalnością gospodarczą, a wymaganiami ochrony zdrowia ludzi.

Ocena oddziaływania przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko

W 2023r. w ramach procedury wynikającej z zapisów Ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (jednolity tekst ustawy (Dz. U. z 2023r. poz. 1094 z późn. zm.) zajęto **12** stanowisk, w formie opinii, w sprawie przeprowadzenia oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, których realizację planuje się na obszarze działania Prezydenta Miasta Rybnika.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku wydał **10** z w/w opinii sanitarnych na wniosek Prezydenta Miasta Rybnika oraz **2** opinie na wniosek Prezydenta Miasta Żory w ramach prowadzonych przez nich postępowań.

Były to m.in. takie przedsięwzięcia jak:

- ❖ „Rozbudowa budynku handlowo-usługowego – salonu samochodowego Volkswagen oraz Audi znajdującego się na działkach nr 1176/47 oraz nr 850/44 obręb Ligota oraz zagospodarowanie terenów przedmiotowych działek” w Rybniku,
- ❖ Budowa stacji paliw płynnych i gazowych wraz z wiatą dystrybutorową, budynkiem myjni automatycznej, myjni bezdotykowej, drogami, placami manewrowymi i parkingami wraz z czterema miejscami do ładowania samochodów elektrycznych, dwoma pylonami cenowymi, zbiornikiem paliw ON, zbiornikiem paliw PB, zbiornikiem gazu LPG, z instalacją wodociągową, kanalizacji sanitarnej, elektryczną, gazową, wentylacji mechanicznej w I etapie oraz budową budynku usługowo handlowego w II etapie inwestycji” w Rybniku przy ulicach Sportowej i Raciborskiej.

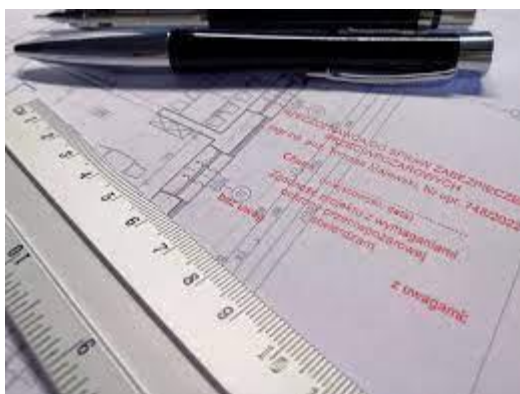
Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku zaopiniował warunki realizacji **2** inwestycji, położonych na obszarze działania Prezydenta Miasta Rybnika, przed wydaniem dla nich przez organ ochrony środowiska decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, niezbędnej do wydania dla tych inwestycji pozwolenia na budowę **1** na wniosek Prezydenta Miasta Rybnika i **1** na wniosek Prezydenta Miasta Jastrzębie-Zdrój. Była to, m.in.:

- ❖ Reorganizacja zakładu SEGO Sp. z o. o. w Rybniku przy ul. Kolberga 65 w zakresie instalacji biologicznego przetwarzania odpadów.”

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku zaopiniował warunki realizacji 1 inwestycji, położonej na obszarze działania Prezydenta Miasta Rybnika, przed wydaniem postanowienia przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska w ramach ponownej oceny oddziaływania na środowisko, na wniosek Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach. Była to:

- ❖ „Budowa nowego bloku gazowo-parowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą” w Rybniku przy ul. Podmiejskiej na działkach o nr 638/62, 643/60, 631/63, 649/60, 653/60, 632/63, 630/63, 648/60, 650/60 obręb Chwałęcice.

Uzgadnianie dokumentacji projektowej

W 2023r. zaopiniowano w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych 2 projekty dot.:

- ✓ Przebudowa oddziału neonatologicznego oraz traktu porodowego SPZOZ WSS nr 3 w Rybniku w ramach zadania „Modernizacja oddziału neonatologicznego oraz traktu porodowego SPZOZ WSS nr 3 w Rybniku”, ul. Energetyków 46,
- ✓ Budowa hali sportowej z instalacją wentylacji mechanicznej oraz przebudowa istniejących kortów tenisowych w Rybniku na działce o numerze 810/96.

Stanowiska w ramach uczestniczenia w dopuszczeniu obiektu budowlanego do użytkowania

W 2023r. przeprowadzono ogółem 39 kontroli oraz dopuszczono do użytkowania 39 zrealizowanych obiektów, na podstawie pozwoleń na budowę, zgłoszenia zmiany sposobu użytkowania w organie administracji architektoniczno–budowlanej lub na podstawie projektów technologicznych uzgodnionych pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych. W ramach tych czynności kontrolnych dokonywano m.in. szczegółowego przeglądu zrealizowanych obiektów i ich otoczenia, pod kątem zgodności z projektem. W celu zagwarantowania odpowiednich warunków pobytu ludzi w budynkach, sprawdzano również zastosowanie właściwych pod względem zdrowotnym materiałów budowlanych. Zdecydowaną większość odbieranych obiektów stanowiły lokale usługowe, jak: sklepy i pawilony spożywcze oraz lokale gastronomiczne.

Na szczególną uwagę zasługują:

- Hotel ze SPA w Rybniku przy ul. Stalowej 1,
- Salon samochodowy w Rybniku przy ul. Prostej 110.

W 6 obiektach, w których przeprowadzono kontrole dotyczące dopuszczenia do użytkowania zrealizowanych obiektów stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych tj.

- ✓ brak kurtyny powietrznej nad drzwiami wejściowymi (budynek małej gastronomii, lokal gastronomiczny),
- ✓ brak wydzielonego przedsionka w ustępie dla personelu (budynek małej gastronomii, lokal gastronomiczny x2),
- ✓ nie wykonano wentylacji w pomieszczeniu sekretariatu, gabinecie dyrektora i w gabinecie pedagoga (przebudowa ZSP),
- ✓ nie wykonano wentylacji w pomieszczeniu ustępu dla personelu, pomieszczeniu socjalnym i w pomieszczeniu obróbki warzyw (lokal gastronomiczny),
- ✓ pomieszczeniu jadalni nie zapewniono powierzchni 8m², nie zamontowano umywalki, zamiast zlewu dwukomorowego zamontowano zlew jednokomorowy (hala warsztatowa),
- ✓ w pomieszczenie kuchni, nie zapewniono właściwej wysokości pomieszczenia (adaptacja z przebudową przedszkola).

PROMOCJA ZDROWIA I KOMUNIKACJA SPOŁECZNA

Do zadań Sekcji Promocji Zdrowia i Komunikacji Społecznej należy rozpoznawanie i określenie potrzeb zdrowotnych w regionie, opracowanie i realizowanie lokalnych, wojewódzkich i krajowych programów prozdrowotnych ich współrealizowanie, koordynowanie i monitorowanie. Udzielanie pomocy metodycznej, organizacyjnej podmiotom leczniczym, placówkom oświatowym i innym w realizacji zadań prozdrowotnych, prowadzenie poradnictwa metodycznego oraz dystrybucja materiałów edukacyjnych. Ponad to monitorowanie i ocenianie podejmowanych działań profilaktycznych i prozdrowotnych w podległych jednostkach.

W 2023 roku Sekcja Promocji Zdrowia i Komunikacji Społecznej PSSE w Rybniku przeprowadziła 6 wizytacji, w trakcie których ocenie podlegała działalność oświatowo - zdrowotna prowadzona przez placówki nauczania i wychowania. Inicjowała jak i wspierała działania na rzecz zdrowia i profilaktyki zdrowotnej na terenie Miasta Rybnika poprzez realizację interwencji pogranych i nieprogramowych.

Placówki oświatowe, sportowo-rekreacyjne jak i kulturalne oraz inne instytucje/podmioty działające na rzecz promocji zdrowia a znajdujące się na terenie podległym PSSE w Rybniku były na bieżąco informowane o aktualnej ofercie działalności oświatowo-edukacyjnej, zapraszane do udziału w programach/akcjach.

Interwencje programowe

Lp.	Nazwa interwencji	Liczba działań	Liczba odbiorców
1.	„Trzymaj Formę!”	12	6993
2.	„Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS”	51	5868
3.	„Bieg po zdrowie”	13	962
4.	„ARS, czyli jak dbać o miłość?”	12	2327
5.	„Skąd się biorą produkty ekologiczne”	22	4025
6.	„Czyste powietrze wokół nas”	22	4025
7.	„Podstępne WZW”- program profilaktyki WZW typu: A,B i C	9	1700
8.	„Znamię! Znam je?”	12	2940
9.	„Klub Zdrowego Przedszkolaka”	22	4009
10.	„Smak życia, czyli debata o dopalaczach”	24	2096
11.	„Wybierz życie – Pierwszy krok”	8	3916

Interwencje nieprogramowe

Lp.	Nazwa interwencji	Liczba działań	Liczba odbiorców
1.	Profilaktyka palenia tytoniu, w tym: Światowy Dzień Bez tytoniu, Światowy Dzień Rzucania Palenia	95	9882
2.	Profilaktyka używania alkoholu	72	8448
3.	Światowy Dzień Zdrowia	8	434
4.	Promocja zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania	288	25515
5.	Profilaktyka cukrzycy	26	1916
6.	Profilaktyki grypy	147	3429
7.	Profilaktyka zatruć grzybami (bezpieczne grzybobranie)	48	2233
8.	Profilaktyka grypy i chorób zakaźnych (WIRUSOOCHRONA)	49	8149
9.	Promocja higieny jamy ustnej, w tym profilaktyka próchnicy i chorób przyzębia	6	161
10.	Promocja szczepień ochronnych (w tym „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”, „Europejski Tydzień Szczepień”)	145	17147
11.	Profilaktyka chorób nowotworowych	139	24682
12.	Profilaktyka wszawicy	37	1945
13.	Profilaktyka chorób zakaźnych, w tym chorób odzwierzęcych - gruźlica, meningokoki, wirusowe zapalenia wątroby B,C, kleszczowe zapalenie mózgu i inne	28	1643
14.	Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach; Światowy Tydzień Wiedzy o Antybiotykach	42	2298
15.	Zdrowotne skutki promieniowania UV „Łap słońce z głową”	54	54179
16.	Pierwsza pomoc przedmedyczna - ratownictwo medyczne	44	6081
17.	Zapobiegania i eliminowanie negatywnego wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi OSTRZEZENIA	76	3446
18.	Promocja zdrowia psychicznego	35	2866
19.	Akcja „Bezpieczne ferie 2023”	42	2885
20.	Akcja „Bezpieczne wakacje 2023”	143	12651
21.	Profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu środków psychoaktywnych wśród młodzieży – Nowe narkotyki, Nowe zagrożenia”	98	29557
22.	Profilaktyka wad postawy ph. „Lekki tornister” wady postawy	186	13086
23.	Kampania #EUChooseSafeFood „Wybieraj bezpieczną żywność”	38	3054

Działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych.

W 2023 roku działania w zakresie przeciwdziałaniu uzależnieniom od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych w PSSE w Rybniku prowadzone były wielowymiarowo:

- ✓ bieżący monitoring dotyczących sytuacji w zakresie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych,
- ✓ prowadzenie programów profilaktycznych skierowanych do przedszkoli i szkół:
  - **Program profilaktyki antytytoniowej dla przedszkoli „Czyste powietrze wokół nas”** Do realizacji programu przystąpiło 22 przedszkola, edukacją objęto 4025 osób,
  - **Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej dla szkół podstawowych „Bieg po zdrowie?”** Do realizacji programu przystąpiło 13 szkół, edukacją objęto 962 uczniów,
  - **Program dla szkół ponadpodstawowych z zakresu profilaktyki uzależnień „ARS, czyli jak dbać o miłość?”**. Do realizacji IX edycji programu przystąpiło 12 szkół, edukacją objęto 2327 osób,
  - **Program dla szkół podstawowych „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”**. Do realizacji IX edycji programu przystąpiło 24 szkoły edukacją objęto 2096 osób.
- ✓ realizacja wojewódzkiej kampanii społecznej „**#Nowe Narkotyki #Nowe Zagrożenia**” w ramach której uczestniczono w eventach, happeningach, dystrybuowano materiały kampanijne, prowadzono pogadanki, prelekcje, zamieszczano informacje w mediach społecznościowych. W ramach działania przeprowadzono 98 działań, którymi objęto 29557 odbiorców.,
- ✓ współpraca z komendą Policji w Rybniku, Ochotniczą Strażą Pożarną z Rybnika – Niewiadomia, Państwową Strażą Pożarną w Rybniku, Narodowym Funduszem Zdrowia delegatura w Rybniku oraz innymi podmiotami zajmującymi się profilaktyką zdrowotną uczestniczyliśmy osiemnastu eventach promujących zdrowie. Podczas akcji odwiedzający mogli skorzystać z poradnictwa, materiałów informacyjno-edukacyjnych mogli zmierzyć się z prostym testem przy użyciu alko i narko gogli, ukazującym jak środki psychoaktywne wpływają na postrzeganie najbliższego otoczenia, niosąc ogromne zagrożenie dla zdrowia i życia własnego i otoczenia. Dodatkowo każdy odwiedzający mógł zbadać poziom karboksyhemoglobiny w wydychanym powietrzu, otrzymać materiały edukacyjno-informacyjne,
- ✓ współpraca z Regionalnym Towarzystwem Oświaty Zdrowotnej w Rybniku zorganizowano konkurs plastyczny i fotograficzny pt. „**Moja Akademia Dojrzałości**”, celem którego było uwrażliwienie młodzieży na problem negatywnych skutków zdrowotnych uzależnień oraz promocja życia bez takich „wspomagaczy”. Efektem konkursu było stworzenie kalendarza profilaktycznego na 2024 rok ukazującego prace laureatów,
- ✓ organizacja 2 konferencji skierowanych do specjalistów, osób zajmujących się pracą z dziećmi i młodzieżą mającą na celu podnieść i usystematyzować wiedzę z zakresu przeciwdziałania uzależnieniem od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych,

- ✓ współorganizowanie 5 szkoleń dla specjalistów uczniów i rodziców z zakresu profilaktyki środków psychoaktywnych w tym dot. zdrowotnych następstw korzystania z wyrobów tytoniowych. Z oferty szkoleniowej skorzystało 426 osób,
- ✓ przeprowadzono 30 pogadarek skierowanych głównie do uczestników zimowych i letnich form wypoczynku. W pogadankach udział wzięło 1635 osób,
- ✓ wspieranie placówki w działaniach własnych oraz prowadzono bieżącą dystrybucję materiałów edukacyjno-informacyjnych w wersji papierowej i elektronicznej szczególnie w okolicach obchodów świąt związanych z zapobieganiem uzależnieniom od środków psychoaktywnych jak np. Światowego Dzień bez Tytoniu, Dzień Trzeźwości, Międzynarodowy Dzień Przeciwdziałania Agresji Wobec Dzieci, Międzynarodowy Dzień Zapobiegania Narkomanii, Światowy Dzień FAS, Światowego Dnia Rzucania Palenia, Dzień Handlu Ludźmi i tym podobne,
- ✓ organizacja obchodów Światowego Dnia Rzucania Palenia w siedzibie Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rybniku odwiedzający mogli skorzystać z punktu informacyjno-konsultacyjnego w zakresie rzucania palenia tytoniu możliwości pomiaru zawartość karboksyhemoglobiny w wydychanym powietrzu.

W 2023 roku zawarto Lokalną Koalicję, której celem było zacieśnienie współpracy pomiędzy Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Rybniku a Władzami Samorządowymi, Służbami i innymi instytucjami na rzecz promocji zdrowego stylu życia, edukacji i profilaktyki zdrowotnej skierowanej do mieszkańców regionu.

Światowy Dzień Zdrowia - 7 kwiecień 2023 r.

Włączono się w 75 obchody Światowego Dnia Zdrowia, którego tegoroczne hasło brzmiało **Health For All** czyli „**Zdrowie Dla Wszystkich**”. W PSSE Rybnik przygotowano materiały informacyjno-edukacyjne dot. utrzymania dobrostanu głównie poprzez promocję zdrowego stylu życia. Osoby odwiedzające naszą Stację otrzymały gotowe recepty jak zmienić złe nawyki a zastąpić zdrowym stylem życia i zadbać o własny organizm. Wszystkie informacje dotyczące obchodów Światowego Dnia Zdrowia rozdyskrebowano do pielęgniarek medycyny szkolnej oraz zamieszczono w mediach społecznościowych.

Promocja zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania

W ramach działań promujących zdrowy styl życia, aktywność fizyczną i prawidłowe odżywianie podjęto następujące tematy:

- profilaktykę chorób metabolicznych ze szczególnym uwzględnieniem CUKRZYCY ,
- promocję higieny jamy ustnej, w tym profilaktykę próchnicy i chorób przyzębia,
- promocję zdrowia psychicznego,
- profilaktykę wszawicy.

Ponadto prowadzono następujące działania

- Prowadzenie programów profilaktycznych skierowanych do przedszkoli i szkół podstawowych:
  - **Program do przedszkoli „Klub zdrowego przedszkolaka”** Do realizacji programu przystąpiło 22 przedszkola, edukacją objęto 4009 osób.
  - **Program do przedszkoli „Skąd się biorą produkty ekologiczne?”** Do realizacji programu przystąpiło 10 przedszkoli, edukacją objęto 420 osób.
  - **Program dla szkół podstawowych „Trzymaj Formę”** program zrealizowało 12 szkół 6993 osób. Dodatkowo 2 szkoły z terenu m. Rybnika wzięły udział w ogólnopolskim „Konkursie wiedzy o zdrowym stylu życia Trzymaj Formę”. Jedna uczennica przeszła do eliminacji wojewódzkich.

- Realizowano **Kampanię #EUChooseSafeFood „Wybieraj bezpieczną żywność”**, której celem jest uświadomienie konsumentom jak istotną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności odgrywa nauka oraz ich wsparcie w podejmowaniu świadomych decyzji związanych z właściwymi wyborami dotyczącymi żywności. W ramach działania przeprowadzono 38 działań, którymi objęto 3054 osób.
- Zamieszczano w mediach społecznościowych informacji oraz materiałów edukacyjno-informacyjnych.
- Prowadzono dystrybucję oraz ekspozycję materiałów edukacyjno-informacyjnych podczas działań w terenie oraz w siedzibie PSSE w Rybniku.
- Uczestniczono w eventach, happeningach podczas których wspólnie ze strażakami OSP w Rybniku - Niewiadomiu oraz PSP w Rybniku oraz przedstawicielami KMP w Rybniku przeprowadzali praktyczną naukę udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.

- Przeprowadzano warsztaty edukacyjno-kulinarnych w szkołach, podczas których uczniowie zapoznawali się z podstawowymi zasadami komponowania zbilansowanej diety jej wpływu na zdrowie oraz następnie ćwiczyli nabytą wiedzę podczas zajęć kulinarnych.

Łącznie w ramach promocji zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania przeprowadzono 464 działania, którymi objęto 46459 osób.

Profilaktyka chorób nowotworowych

W ramach działań podjęto również tematy profilaktyki UV, w tym niebezpieczeństw związanych z korzystaniem z solariów oraz promocji zdrowego stylu życia jako czynnika chroniącego:

- Prowadzono programy profilaktyczne skierowane do szkół:
  - **Program edukacyjny dla szkół ponadpodstawowych „Wybierz życie – Pierwszy krok”** Celem głównym było zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy. Do realizacji programu przystąpiło 8 szkół, edukacją objęto 3916 osób.
  - **Program edukacyjny dla szkół ponadpodstawowych „Znamie! Znam je?”** Celem głównym było upowszechnienie wiedzy z zakresu profilaktyki czerniaka. Do realizacji programu przystąpiło 12 szkół, edukacją objęto 2940 osób.
- Realizowano kampanię społeczną dot. niekorzystnych skutków zdrowotnych wynikających z nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV ph. **„Łap słońce z głową”**. Akcją objęto 54179 osób podczas 54 działań.
- Realizację profilaktyki raka szyjki macicy głównie poprzez promocję szczepień ochronnych, promocję powszechnego programu bezpłatnych szczepień przeciw HPV. Realizację kampanii „Zaszczep w sobie chęć szczepienia, „Zaszczep się wiedzą, #UnitedInProtection i innych.
- Wspierano placówki w działaniach własnych oraz prowadzono bieżącą dystrybucję materiałów edukacyjno-informacyjnych w wersji papierowej i elektronicznej szczególnie w okolicach obchodów świąt związanych dot. profilaktyki antynowotworowej np. Tydzień Walki z Rakiem Szyjki Macicy, Międzynarodowy Dzień Walki z Rakiem, Europejski Dzień Prostaty, różowy październik, Europejski Dzień Walki z Rakiem Piersi i tym podobne.
- Szczególny nacisk kładziono na promocję tzw. „Europejskiego Kodeksu Walki z Rakiem” ukazującego jak przez proste, codzienne działania można obniżyć ryzyko zachorowania na nowotwory złośliwe.
- Zamieszczano w mediach społecznościowych informacje oraz materiały edukacyjno-informacyjne.
- Dystrybuowano w wersji elektronicznej i tradycyjnej oraz eksponowano materiały edukacyjno-informacyjne podczas działań w terenie oraz w siedzibie PSSE w Rybniku.
- Tematy profilaktyki nowotworowej poruszane były w trakcie 15 eventów, happeningów w których uczestniczyły 3093 osoby.

Bezpieczeństwo

PSSE w Rybniku prowadziła działania w zakresie szeroko pojętego bezpieczeństwa. Działania prowadzone były ze szczególnym uwzględnieniem akcji „**Bezpieczne ferie 2023**” oraz „**Bezpieczne Wakacje 2023**”.

- Przygotowano i rozesłano na placówki oświatowo-wychowawcze, rekreacyjno-sportowe, kulturalne materiały informacyjno-edukacyjne z prośbą o ich rozpowszechnienie oraz podjęcie działań o charakterze prewencyjnym.
- Wspomagano placówki oświatowo-wychowawcze w działaniach własnych.
- Zamieszczano w mediach społecznościowych informacje oraz materiały edukacyjno-informacyjne.
- Dystrybuowano w wersji elektronicznej i tradycyjnej oraz eksponowano materiały edukacyjno-informacyjne podczas działań w terenie oraz w siedzibie PSSE w Rybniku.
- Przeprowadzano 32 pogadanki/prelekcje na obiektach prowadzących zimowe i letnie formy wypoczynku. Działaniami edukacyjno-informacyjnymi objęto wszystkich organizatorów zimowych i letnich form wypoczynku w tym 1543 podopiecznych.
- W ramach działań szczególną uwagę zwrócono na temat pierwszej pomocy przedmedycznej. Wraz z partnerami prowadzono w ramach akcji, eventów, pogadanek pokazy i naukę udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej w tym szczególnie resuscytacji krążeniowo-oddechowej z użyciem defibrylatora.
- Tematy szeroko pojętego bezpieczeństwa poruszane były w trakcie 20 eventów i happeningów przeprowadzanych w tym okresie.

Działaniami łącznie objęto

- „Bezpieczne Ferie 2023” 2885 osób podczas 42 działań
- „Bezpieczne Wakacje 2023” 12651 osoby podczas 143 działania.
- Pierwsza pomoc przedmedyczna - 44 działania 6081 osób.

Działalność szkoleniowa

PSSE w Rybniku była inicjatorem jak i partnerem w organizacji i przeprowadzeniu konferencji, szkoleń, warsztatów skierowanych zarówno do koordynatorów programów edukacyjnych w placówkach oświatowych, specjalistów jak również skierowanych do uczniów czy ogółu społeczeństwa np. :

- Szkolenie „Bezpieczna praca – bezpieczne wakacje – szkolenie dla uczniów szkół ponadpodstawowych.
- Szkolenie dla koordynatorów programów profilaktycznych „Klub Zdrowego Przedszkolaka”. „Czyste Powietrze Wokół Nas”, „Skąd się biorą produkty ekologiczne”, „Trzymaj Formę”, „Bieg po zdrowie”.
- Szkolenia dla pielęgniarek medycyny szkolnej.
- Szkolenie dla kadry pedagogicznej, pedagogów, psychologów, pracowników socjalnych, pielęgniarek medycyny szkolnej, specjalistów „Nowe narkotyki, Nowe zagrożenia”
- Webinar dla społeczeństwa lokalnego „Nie bądź atrakcyjny dla kleszczy”
- Konferencja „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”.
- Szkolenie dla uczniów szkół ponadpodstawowych „Handel ludźmi”, „HIV/AIDS – chcę wiedzieć więcej”.

www.gov.pl/web/psse-rybnik